

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [JULIANE KOKOTT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2010. gada 16. decembrī¹

I — Ievads

1. Eiropas Savienība ir izvirzījusi ambiciozus mērķus gaisa kvalitātes aizsardzības jomā, kas rada dalībvalstīm lielu izaicinājumu. To parādīja jau tiesvedība par apkārtējā gaisa kvalitāti² un apstiprinās arī šī tiesvedība par valstī noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni.

2. Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 23. oktobra Direktīva 2001/81/EK par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju dažām atmosfēru piesārņojošām vielām³ (turpmāk tekstā — “NEC direktīva”; NEC ir “national emission ceilings” saīsinājums) nosaka visās dalībvalstīs gadā maksimāli pieļaujamo dažu atmosfēru piesārņojošo vielu

emisijas līmeni. Nīderlande sākotnēji Komisijai paziņoja, ka tā, iespējams, nespēs pildīt savus pienākumus attiecībā uz sēra dioksīdu un slāpekļa oksīdu⁴. Tagad Tiesai tiek uzdots jautājums, vai šī dalībvalsts drīkst izsniegt atļauju darbībām, kuru dēļ atmosfērā nonāks šo piesārņojošo vielu papildu daudzums.

3. Pamata lietas attiecas uz atļauju būvēt dažādas elektrostacijas. Atļaujas tiesiskais pamats izriet no Direktīvas par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli⁵ (turpmāk tekstā — “PINK direktīva”) normām, kas attiecas uz atļauju izsniegšanu rūpnieciskajām iekārtām.

4 — Skat. *European Environmental Agency, NEC Directive status report 2007*, Luksemburga, 2008, 16. lpp. (5. tabula), un *NEC Directive status report 2008*, Luksemburga, 2009, 18. lpp. (3.1. tabula). Saskaņā ar šo ziņojumu maksimāli pieļaujamo slāpekļa oksīda līmeni pārsniedz vēl 11 dalībvalstis, vēl četras dalībvalstis pārsniedz gaisa tīrības organisko savienojumu maksimāli pieļaujamo līmeni, divas dalībvalstis amonjaka maksimāli pieļaujamo līmeni, bet neviena dalībvalsts nepārsniedz sēra dioksīda maksimāli pieļaujamo līmeni.

5 — Iepriekš Padomes 1996. gada 24. septembra Direktīva 96/61/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (OV L 257, 26. lpp.) Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. janvāra Regulas (EK) Nr. 166/2006 par Eiropas Piesārņojošo vielu un izmešu pārneses reģistra ieviešanu un Padomes Direktīvu 91/689/EEK un 96/61/EK grozīšanu (OV L 33, 1. lpp.) redakcijā, kas konsolidēta ar Direktīvu 2008/1/EK (OV L 24, 8. lpp.). Šī direktīva kopā ar dažām citām direktīvām tuvākajā nākotnē tiks aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Direktīvu 2010/75 par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole); skat. Padomes 2010. gada 24. novembra dokumentu PE-CONS 31/5/10 REV 5. Tomēr NEC direktīva neietilpst šajā [likumdošanas] paketē.

1 — Oriģinālvaloda — vācu.

2 — Skat. 2005. gada 15. novembra spriedumu lietā C-320/03 Komisija/Austrija (Krājums, I-9871. lpp.), 2008. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-237/07 *Janecek* (Krājums, I-6221. lpp.) un 2008. gada 6. novembra spriedumu lietā C-405/07 P *Nīderlande/Komisija* (Krājums, I-8301. lpp.).

3 — OV L 309, 22. lpp.

II — Atbilstošās tiesību normas

- 7) “vides kvalitātes standarts” ir to prasību kopums, kuras saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem attiecīgajā laikā jāievēro konkrētajā vidē vai attiecīgā tās daļā;

A — PINK direktīva

[..]

4. Tālāk tekstā PINK direktīvas normas tiks atspoguļotas Direktīvas 2008/1 konsolidētā versijā, jo tā kopš 2008. gada 18. februāra aizstāj Direktīvu 96/61 bez saturiskām izmaiņām.

5. Šajā lietā no PINK direktīvas 2. pantā ievērtajām definīcijām īpaši nozīmīgas ir 2., 7. un 15. definīcija:

- 15) “attiecīgā sabiedrības daļa” ir sabiedrības daļa, kuru ietekmē vai var ietekmēt vai kura ir ieinteresēta lēmuma pieņemšanā par atļaujas izsniegšanu vai atjaunināšanu vai par atļaujas piešķiršanas nosacījumiem; piemērojot šo definīciju, uzskata, ka nevalstiskās organizācijas, kuras cīnās par vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām, ir ieinteresētas.”

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

6. PINK direktīvas 3. pantā tiek definētas būtiskākās prasības iekārtām:

2) “piesārņojums” ir cilvēka darbības izraisīta vielu, vibrācijas, siltuma vai trokšņa tieša vai netieša novadīšana gaisā, ūdenī vai zemē, kam var būt kaitīga ietekme uz cilvēka veselību vai vides kvalitāti, kas var radīt kaitējumu īpašumam vai sabojāt vai traucēt vides pievilcību un citus likumīgus vides izmantošanas veidus;

“1. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai noteiktu, ka kompetentās iestādes nodrošina, lai iekārtas tiek ekspluatētas tā, ka:

- a) tiek veikti visi vajadzīgie preventīvie pasākumi piesārņojuma novēršanai, jo īpaši — izmantojot labākās pieejamās metodes;

[..]

b) nerodas būtisks piesārņojums;

[..]”

7. Saskaņā ar PINK direktīvas 4. pantu visām iekārtām šīs direktīvas izpratnē ir nepieciešama atļauja.

8. Atļauju piešķiršana iekārtām tiek regulēta PINK direktīvas 8. panta pirmajā daļā:

“Neskarot citas valstu vai Kopienas tiesību aktos noteiktās prasības, kompetentā iestāde piešķir atļauju, kurā ir norādīti nosacījumi, kas garantē, ka iekārta atbilst šīs direktīvas prasībām, vai, ja tas tā nav, atsakās piešķirt atļauju.”

9. PINK direktīvas 9. pantā ir ietverti atļaujas izsniegšanas nosacījumi:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka atļaujā iekļauti visi pasākumi, kas vajadzīgi 3. un 10. pantā noteikto prasību ievērošanai attiecībā uz atļauju izsniegšanu, lai sasniegtu augstu vides aizsardzības līmeni kopumā, aizsargājot gaisu, ūdeni un zemi.

[..]

3. Atļaujā iekļauj piesārņojošo vielu emisijas robežvērtības, jo īpaši tās, kuras uzskaitītas III pielikumā un varētu tikt emitētas no konkrētās iekārtas ievērojamā daudzumā, ņemot vērā to raksturu un piesārņojuma pārneses iespējas no vienas dabas vides daļas (gaisa, ūdens vai zemes) citā. Vajadzības gadījumā atļaujā iekļauj atbilstošas prasības, kuras nodrošina augsnes un gruntsūdeņu aizsardzību un pasākumus iekārtā radušos atkritumu apsaimniekošanai. Attiecīgā gadījumā robežvērtības var papildināt vai aizstāt ar tām ekvivalentiem parametriem vai tehniskiem pasākumiem.

[..]

4. Neskarot 10. pantu, emisijas robežvērtības, ekvivalentus parametrus vai tehniskus pasākumus, kas minēti 3. punktā, nosaka, pamatojoties uz labākajām pieejamām metodēm, nenorādot kādas konkrētas metodes vai īpašu tehnoloģiju, bet ņemot vērā attiecīgās iekārtas tehniskos parametrus, tās atrašanās vietu un vietējos vides apstākļus. Jebkurā gadījumā atļaujas izsniegšanas nosacījumos paredz noteikumus, kas palīdz samazināt piesārņojumu lielā attālumā vai pārrobežu piesārņojumu, kā arī nodrošina augstu vides aizsardzības līmeni kopumā.

[..]

7. Atļaujās šīs direktīvas prasību ievērošanai var iekļaut citus šādus īpašus nosacījumus

pēc dalībvalsts vai kompetentās iestādes ieskatiem.

bezdarbību būtības vai procesuālo likumību, uz kuru attiecas šīs direktīvas noteikumi par sabiedrības līdzdalību, ja:

[..]”

a) tie ir pietiekami ieinteresēti vai

10. PINK direktīvas 10. pants regulē attiecību starp labākajām pieejamām metodēm un vides kvalitātes standartiem, kas jāizpilda, lai saņemtu atļauju ekspluatēt iekārtas:

b) ja dalībvalsts administratīvi procesuālās tiesībās tas paredzēts kā priekšnoteikums — kuru tiesības ir aizskartas.

“Gadījumos, kad vides kvalitātes standarts nosaka nepieciešamību izvīrīt stingrākus nosacījumus nekā tie, ko iespējams nodrošināt ar labākajām pieejamām metodēm, atļaujās jo īpaši paredz papildu nosacījumus, neskarot citus pasākumus, kurus varētu veikt vides kvalitātes standartu izpildei.”

[..]

11. PINK direktīvas 16. pantā ir noteikts tiesiskās aizsardzības princips. Īpaši nozīmīgi ir šī panta 1. un 3. punkts:

3. Dalībvalstis nosaka, kas tieši uzskatāms par pietiekamu ieinteresētību un tiesību aizskārums, paturot prātā mērķi — nodrošināt attiecīgajai sabiedrības daļai tiesas pieejamību. Tālāb 1. punkta a) apakšpunkta sakarā jebkuras minētajām prasībām atbilstošas nevalstiskās organizācijas, kas veicina vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām, interesi uzskata par pietiekamu.

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka saskaņā ar konkrētās valsts tiesību sistēmu attiecīgās sabiedrības daļas locekļiem ir iespēja pārskatīšanas kārtībā ierosināt lietu tiesā vai citā ar likumu noteiktā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, lai apstrīdētu tādu lēmumu, darbību vai

Piemērojot 1. punkta b) apakšpunktu, uzskata arī, ka šādām organizācijām ir tiesības, kuras var tikt aizskartas.”

12. Šī norma tika iekļauta PINK direktīvā, lai īstenotu Orhūsas konvencijas⁶ 9. panta 2. punktu⁷.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka nevienu gadu pēc 2010. gada netiek pārsniegta I pielikumā noteiktā maksimāli pieļaujamā emisija.”

B — *NEC direktīva*

13. Saskaņā ar *NEC* direktīvas 4. pantu dalībvalstis līdz 2010. gadam sasniedz maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni un turpmāk to ievēro:

“1. Vēlākais, līdz 2010. gadam dalībvalstis ierobežo piesārņojošo vielu — sēra dioksīda (SO₂), slāpekļa oksīdu (NO_x), gaistošo organisko savienojumu (GOS), amonjaka (NH₃) gada emisiju līdz līmenim, kas nepārsniedz I pielikumā noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju, ņemot vērā visas izmaiņas, kas veiktas ar Kopienas pasākumiem, kuri pieņemti, ievērojot 9. pantā minētos ziņojumus.

14. *NEC* direktīvas I pielikumā Nīderlandei noteiktais maksimāli pieļaujamais SO₂ emisijas līmenis ir 50 kilotonnas, proti, 50000 tonnu, un maksimāli pieļaujamais NO_x emisijas līmenis ir 260 kilotonnas, proti, 260000 tonnu.

15. Saskaņā ar *NEC* direktīvas 6. pantu dalībvalstis, vēlākais, līdz 2002. gada 1. oktobrim izstrādā emisijas pakāpeniskas samazināšanas programmas, lai tās sasniegtu ne vēlāk kā līdz 2010. gadam. 7. pants dalībvalstīm uzliek par pienākumu katru gadu sagatavot valsts mēroga emisiju pārskatus, kā arī emisijas prognozes 2010. gadam. Šo informāciju dalībvalstis nosūta Komisijai, kas to publicē ar Eiropas Vides aģentūras palīdzību.

16. Attiecībā uz šo programmu saturu *NEC* direktīvas preambulas 11. un 12. apsvērumā ir noteikts:

6 — Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesas iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (OV L 124, 4. lpp.), ko 1998. gada 25. janvārī Kopiena parakstīja Orhūsā (Dānija) un kas tika pieņemta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK (OV L 124, 1. lpp.).

7 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvas 2003/35/EK, ar ko paredz sabiedrības līdzdalību dažu ar vidi saistītu plānu un programmu izstrādē un ar ko attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un iespēju griezties tiesās groza Padomes Direktīvu 85/337/EEK un Direktīvu 96/61/EEK (OV L 156, 17. lpp.), 4. panta 4. punkts.

“(11) Katrai dalībvalstij noteiktā maksimāli pieļaujamā sēra dioksīda, slāpekļa oksīdu, gaistošo organisko savienojumu un amonjaka emisija ir rentabls veids, kā sasniegt vides aizsardzības pagaidu mērķus. Šāda maksimāli pieļaujamā

emisija Kopienai un dalībvalstīm dos iespējas noteikt, kā to ievērot.

- (12) Dalībvalstīm būtu jāuzņemas atbildība par pasākumu ieviešanu, lai ievērotu tām noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju. Būs nepieciešams novērtēt sasniegto progresu attiecībā uz maksimāli pieļaujamās emisijas ievērošanu. Tāpēc būtu jāizstrādā un Komisijai jāpaziņo valstu programmas emisijas samazināšanai, un tajās būtu jāiekļauj informācija par pasākumiem, kuri pieņemti vai paredzēti, lai ievērotu pieļaujamo emisiju.”

19. Līdzīgi kā *NEC* direktīva arī Gēteborgas protokols par acidifikācijas, eitrofikācijas un piezemes ozona samazināšanu, kas pievienots 1979. gada konvencijai par pārrobežu gaisa piesārņojumu⁸, nosaka maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni 2010. gadam, tomēr bieži direktīvas normas ir nedaudz stingrākas.

C — Direktīva 2001/80

17. *PINK* direktīvas un *NEC* direktīvas attiecības ir noteiktas direktīvas preambulas 19. apsvērumā:

“Šīs direktīvas noteikumi būtu jāpieņem, neskarot Kopienas tiesību aktus, ar kuriem nosaka šo piesārņojošo vielu emisiju no konkrētiem avotiem, kā arī Padomes Direktīvu 96/61/EK par emisijas robežvērtībām un par labāko pieejamo tehnisko paņēmienienu izmantošanu.”

18. Saskaņā ar *NEC* direktīvas 15. panta 1. punktu šī direktīva bija jātransponē līdz 2002. gada 27. novembrim.

20. Papildus ir jānorāda arī uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 23. oktobra Direktīvu 2001/80/EK par ierobežojumiem attiecībā uz dažādu piesārņojošo vielu emisiju gaisā no nelielām sadedzināšanas iekārtām⁹. Šajā direktīvā arī ir noteikts maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis noteiktām iekārtām, kā arī ietverta atsauce uz Gēteborgas protokolu.

8 — Apstiprināts ar Padomes 2003. gada 13. jūnija Lēmumu 2003/507/EK (OV L 179, 1. lpp.).

9 — OV L 309, 1. lpp., Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvas 2006/105/EK, ar ko pielāgo Direktīvas 73/239/EEK, 74/557/EEK un 2002/83/EK vides jomā saistībā ar Bulgārijas un Rumānijas pievienošanu (OV L 363, 368. lpp.), redakcijā.

D — *Atbilstošās Nīderlandes tiesību normas*

jānosaka papildu prasības, kas vērstas uz iekārtas radītā apkārtējās vides piesārņojuma lielā attālumā un pārrobežu teritorijās novēršanu vai iespējami plašu ierobežošanu.

1) PINK direktīvas transponēšana

21. Nīderlandes tiesību sistēmā PINK direktīva tika transponēta, grozot *Wet milieubeheer* (Vides aizsardzības likums) normas.

22. *Wet milieubeheer* 8.1. panta 1. punkta sākums un b) apakšpunkts noteic, ka iekārtas, uz kurām attiecas direktīvas normas, bez attiecīgas atļaujas ir aizliegts pārveidot vai arī izmainīt to darbības veidu. Saskaņā ar *Wet milieubeheer* 8.10. panta 1. punktu atļaujas izsniegšanu var atteikt vienīgi apkārtējās vides aizsardzības interesēs. Saskaņā ar *Wet milieubeheer* 8.10. panta 2. punkta sākumu un a) apakšpunktu atļaujas izsniegšanas pieteikums noteikti ir jānoraida, ja, to izsniedzot, nevar panākt, ka iekārtā tiek izmantoti vislabākie pieejamie tehnoloģiskie paņēmieni.

23. Saskaņā ar *Wet milieubeheer* 8.11. panta 2. punktu atļauju var izsniegt, nosakot ierobežojumus apkārtējās vides aizsardzības interesēs. Saskaņā ar *Wet milieubeheer* 8.12. panta b) apakšpunkta sākumu un e) apakšpunktu, izsniedzot attiecīgo atļauju, katrā gadījumā

2) *NEC* direktīvas transponēšana

24. Atbilstoši Nīderlandes valdības paustajam, tā ir veikusi dažādus pasākumus, lai nodrošinātu maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošanu. Attiecībā uz NO_x Nīderlande ieviesa emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu¹⁰. Pieļaujamais SO_2 emisijas līmenis tika sadalīts starp dažādiem rūpniecības sektoriem. Neviens no šiem rūpniecības sektoriem nav tiesīgs pārsniegt tam piešķirto sēra dioksīda emisijas līmeni.

III — Pamata lietas un prejudiciālie jautājumi

25. Pamata lietas balstīta uz trīs prasībām pret plānu būt trīs elektrostacijas. *Eemshaven* [Emshavenas] elektrostacijai (lieta C-165/09), kuras būvniecībai atļauja tika

¹⁰ — Izklāstu skat. Pirmās instances tiesas 2008. gada 10. aprīļa spriedumā lietā T-233/04 *Nīderlande/Komisija* (Krājums, II-591. lpp., 10. un nākamie punkti).

izsniegta 2007. gada 11. decembrī, SO₂ emisijas apjoms ir noteikts 1 454 tonnas gadā, elektrostacijai pie *Missouriweg* [Misūri šosejas] Roterdamā (lieta C-166/09), kuras būvniecības atļauja tika izsniegta 2008. gada 11. martā, SO₂ apjoms ir noteikts 580 tonnas gadā, bet NO_x emisijas apjoms — 730 tonnas gadā, un elektrostacijai pie *Coloradoweg* [Kolorado šosejas] Roterdamā (lieta C-167/09), kura ir jāpārbūvē, balstoties uz 2007. gada 26. oktobrī izsniegto atļauju, SO₂ emisijas apjoms ir noteikts 923 tonnas gadā, bet NO_x emisijas apjoms — 1535 tonnas gadā. Kopā šīs trīs elektrostacijas saražo aptuveni 6% no kopējā Nīderlandē pieļaujamās SO₂ emisijas apjoma un gandrīz 1% no maksimāli pieļaujamās NO_x emisijas apjoma.

26. Lēmumā sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek minēta valsts iestāžu un Komisijas sniegtā informācija, ka Nīderlandē 2010. gadā un arī nākamajos gados nespēs ievērot maksimāli pieļaujamo SO₂ un NO_x emisijas līmeni. Tomēr Nīderlandē norāda, ka atbilstoši jaunākajām prognozēm maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis tiks ievērots.

27. Tādēļ *Raad van State* [Valsts padome] uzdod Tiesai prejudiciāla nolēmuma sniegšanai šādus jautājumus:

“1) Vai pienākums interpretēt normas saskaņā ar direktīvu nozīmē, ka *Wet milieubeheer* transponētos PINK direktīvā noteiktos pienākumus var un vajag interpretēt tādejādi, ka, lemjot par atļaujas

izsniegšanu saskaņā ar vides tiesībām, pilnā apjomā ir jāņem vērā *NEC* direktīvā attiecīgajai valstij noteiktā maksimāli pieļaujamā SO₂ emisija, it īpaši, ciktālas attiecas uz PINK direktīvas 9. panta 4. punktā noteiktajiem pienākumiem?

2. a) Vai pienākums atturēties pieņemt normas, kas varētu nopietni apdraudēt ar direktīvu paredzēto rezultātu, dalībvalstij ir jāpilda arī laika posmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim *NEC* direktīvas 4. panta 1. punkta izpratnē?

2. b) Vai laika posmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim, ja pastāv risks, ka pēc šī laika posma beigām valstij noteiktā maksimāli pieļaujamā SO₂ emisija tiks pārsniegta vai tā tiek pārsniegta, kaut arī dalībvalstij ir jāpilda pienākums atturēties pieņemt iepriekšminētos noteikumus, tai līdztekus minētajam pienākumam vai tā vietā tomēr pastāv arī pozitīvi — rīcības — pienākumi?

2. c) Vai atbildes sniegšanai uz 2.a un 2.b jautājumu ir nozīme tam, ka no atļaujas atbilstoši vides tiesībām izsniegšanas pieteikuma iekārtas būvniecībai, kas veicinās *NEC* direktīvā

- valstij noteiktās maksimāli pieļaujamās SO₂ emisijas pārsniegšanu, izriet, ka iekārtas ekspluatācija tiks sākota, agrākais, 2011. gadā?
- 4) Tā kā dalībvalstīm ir jāpilda pienākumi otrā un trešā jautājuma izpratnē, vai indivīdi valsts tiesā var atsaukties uz šo pienākumu izpildes nepieciešamību?
5. a) Vai indivīdi var tieši atsaukties uz *NEC* direktīvas 4. pantu?
3. a) Vai 2. jautājumā minētie pienākumi var būt iemesls tam, ka dalībvalsts nedrīkst izsniegt pieprasīto atļauju atbilstoši vides tiesībām vai arī tai ir jānosaka papildu pienākumi vai ierobežojumi, ja netiek garantēts, ka iekārta, kurai atļauja tiek pieprasīta, neveicinās valstij noteikto maksimāli pieļaujamo SO₂ emisijas pārsniegšanu vai tās risku? Vai atbildes sniegšanai uz šo jautājumu ir nozīme tam, kādā apmērā iekārta veicinās pārsniegšanu vai pārsniegšanas draudus?
5. b) Ja var, vai ir iespējams tieši atsaukties uz to, sākot ar 2002. gada 27. novembri vai tikai sākot ar 2010. gada 31. decembri? Vai atbildes sniegšanai uz šo jautājumu ir nozīme tam, ka no pieteikuma izsniegt atļauju saskaņā ar vides tiesībām izriet, ka iekārta sāks ekspluatēt, agrākais, 2011. gadā?
- 6) Ja atļauja, ko izsniedz saskaņā ar vides tiesībām un/vai citi pasākumi veicinās *NEC* direktīvā valstij noteiktās maksimāli pieļaujamās SO₂ emisijas pārsniegšanu vai pārsniegšanas risku, vai tādā gadījumā, ņemot vērā šīs direktīvas 4. pantu, indivīdiem ir jāpasaka:
3. b) Vai no *NEC* direktīvas izriet arī, ka arī noteiktās maksimālās pieļaujamās SO₂ emisijas pārsniegšanas gadījumā valstij ir diskrecionāra vara tādu pasākumu kā atļaujas izsniegšanas pieteikuma noraidījums vai papildu prasību un ierobežojumu noteikšana vietā piemēro citus pasākumus, nodrošinot līdzsvaru ar [emisijas] samazinājumu citā vietā?
- a) ir vispārējās tiesības prasīt, lai attiecīgā dalībvalsts izstrādā pasākumu paketi, ar kuru 2010. gadā valsts gada

SO₂ emisija ir ierobežota līdz NEC direktīvā valstij noteiktajai maksimāli pieļaujamajai emisijai, vai arī, ja tas neizdodas, izstrādā pasākumu paketi, ar kuru emisija cik iespējams strauji tiek samazināta līdz šim limenim;

28. Prejudiciālie jautājumi visās trijās apvienotajās lietās būtībā sakrīt. Tomēr lietā C-165/09 tiek minēts tikai SO₂. Lietā C-166/07 tiek minēta tikai PINK direktīvas konsolidētā redakcija — Direktīva 2008/1, bet abu pārējo lietu pamatā ir vecā direktīva — Direktīva 96/61.

- b) ir konkrētas tiesības prasīt, lai attiecīgā dalībvalsts pieņem specifiskus pasākumus attiecībā uz konkrētu iekārtu — piemēram, izsniedzot atļaujas atteikumu vai nosakot stingrākas prasības vai ierobežojumus, kas veicinās to, ka 2010. gadā valsts gada SO₂ emisija tiktu ierobežota līdz NEC direktīvā valstij noteiktajai maksimāli pieļaujamajai emisijai, vai arī, ja tas neizdodas, izstrādāt pasākumu paketi, ar kuru emisija cik iespējams ātri tiek samazināta līdz šim limenim?

29. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2009. gada 24. jūnija rīkojumu šīs trīs lietas rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī galīgā sprieduma taisīšanai tika apvienotas.

- c) Vai atbildes sniegšanai uz 6.a un 6.b jautājumu ir nozīme tam, kādā mērā iekārta veicinās [maksimālās emisijas] pārsniegšanu vai pārsniegšanas risku?"

30. Rakstveida procesā savus apsvērumus sniedza *Stichting Greenpeace Nederland* (turpmāk tekstā — “Greenpeace”), *Gedeputeerde Staten von Groningen* (turpmāk tekstā — “Groningen”) un *RWE Power AG*, tagad *RWE Eemshaven Holding BV* (turpmāk tekstā — “RWE”), *Electrabel Nederland N. V.* (turpmāk tekstā — “Electrabel”), *Gedeputeerde Staten von Zuid-Holland* (turpmāk tekstā — “Zuid-Holland”) un *E.ON Benelux N. V.* (turpmāk tekstā — “E.ON”), kā arī Austrijas Republika, Dānijas Karaliste, Itālijas Republika, Nīderlandes Karaliste un Eiropas Komisija. Visi dalībnieki, izņemot *Groningen*, *Zuid-Holland* un Austrijas Republiku, piedalījās 2010. gada 14. oktobra mutvārdu procesā. Mutvārdu procesā piedalījās arī *Stichting Natuur en Milieu* un Francijas Republika.

IV — Juridiskais vērtējums

31. *NEC* direktīva nosaka valstī maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni četrām atmosfēru piesārņojošām vielām, to skaitā NO_x un SO_2 , ko dalībvalstis nedrīkst pārsniegt no 2011. gada sākuma. Tomēr *NEC* direktīva nenoteic, kā dalībvalstīm šis mērķis ir jāsasniedz.

32. Šajā lietā strīdus priekšmets ir atļauja, kas piešķirta trīs atsevišķu elektrostaciju būvniecības projektu īstenošanai. Šīs trīs elektrostacijas būtiski palielinās NO_x un SO_2 emisijas apjomu, tomēr principā tās nekavēs maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošanu, ja Nīderlande samazinās emisijas apjomu citās vietās.

33. Tomēr, balstoties uz iesniedzējtiesas informāciju, kā arī Eiropas Vides aģentūras ziņojumiem¹¹, pastāv šaubas, vai Nīderlande ar līdz šim īstenotajiem pasākumiem spēs ievērot šo maksimāli pieļaujamo emisiju līmeni attiecībā uz NO_x un SO_2 . Tādēļ lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jānoskaidro, vai šajā situācijā — neskatoties uz līdzekļu, kas nepieciešami direktīvas mērķa sasniegšanai, izvēles brīvību — atļaujas izsniegšana attiecīgo elektrostaciju būvniecībai nav pretrunā *NEC* direktīvas normām.

¹¹ — Skat. 4. zemsvītras piezīmi.

34. Šī iemesla dēļ es pārbaudīšu, vai *PINK* direktīvā tiek prasīts ņemt vērā *NEC* direktīvā noteikto maksimāli pieļaujamās emisijas pārsniegšanas risku (par to B sadaļā), vai šāds pārsniegšanas risks nepieļauj [elektrostaciju būvniecības atļaujas] izsniegšanu (par to C sadaļā) un vai indivīdi šai ziņā var atsaukties uz *NEC* direktīvu (par to D sadaļā). Tomēr vispirms es apskatīšu dažu lietas dalībnieku iebildumus par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību (par to A sadaļā).

A — Par pieņemamību

35. *RWE, Electrabel* un *E.ON* uzskata, ka Tiesai uzdotie prejudiciālie jautājumi nav pieņemami. Proti, šie lietas dalībnieki uzskata, ka attiecīgajiem jautājumiem nav nekādas saistības ar pamata prāvu.

36. Šie lietas dalībnieki uzskata, ka iesniedzējtiesa ir izmantojusi nepareizu lēmuma pieņemšanas pamatu, jo tā, neskatoties uz jaunāku pretēju informāciju, pieņem, ka pastāv risks, ka 2010. gada 31. decembrī un pat līdz 2015. gadam tiks pārsniegts *NEC* direktīvā noteiktais valstī maksimāli pieļaujamais SO_2 un NO_x emisijas līmenis. Turklāt prasītāji pamata lietā neesot pamatojuši, kādā veidā *NEC* direktīva varot pamatot *PINK* direktīvā paredzēto atļauju izsniegšanas atteikumu.

37. Uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju attiecas atbilstības pieņēmums¹². Līdz ar to, raugoties uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu funkciju, nedrīkst izvirzīt pārlietu stingras prasības iesniedzējtiesas izklāstam par prejudiciālo jautājumu atbilstību.

38. Tādēļ Tiesai tikai izņēmuma gadījumos, lai pārbaudītu savu kompetenci, ir jāpārbauda apstākļi, kādos valsts tiesa pie tās ir vērsusies¹³. Šajā sakarā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka iesniedzējtiesas lūgumu var noraidīt tikai tad, ja ir skaidri redzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamata prāvas īstenajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, vai arī ja problēmai ir teorētisks raksturs, vai ja Tiesas rīcībā nav faktisko un tiesību elementu, kas vajadzīgi, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem¹⁴. Izņemot šādus gadījumus, Tiesai principā ir pienākums atbildēt uz prejudiciālajiem jautājumiem par Savienības tiesību noteikumu interpretāciju¹⁵.

12 — 2010. gada 10. jūnija spriedumi lietā C-140/09 *Fallimento Traghetti del Mediterraneo* (Krājums, I-5243. lpp., 29. punkts) un apvienotajās lietās C-395/08 un C-396/08 *Bruno un Pettini* (Krājums, I-5119. lpp., 19. punkts), kā arī 2010. gada 1. jūlija spriedums lietā C-393/08 *Sbarigia* (Krājums, I-6337. lpp., 20. punkts).

13 — 2006. gada 13. jūlija spriedums apvienotajās lietās no C-295/04 līdz C-298/04 *Manfredi* u.c. (Krājums, I-6619. lpp., 27. punkts).

14 — Skat. arī 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā C-415/93 *Bosman* (*Recueil*, I-4921. lpp., 61. punkts), kā arī 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-344/04 *IATA* un *ELFAA* (Krājums, I-403. lpp., 24. punkts).

15 — Skat. 14. zemsviras piezīmē minētos spriedumus lietā *Bosman* (59. punkts), kā arī lietā *IATA* un *ELFAA* (24. punkts).

39. *Raad van State* ir sīkāk izskaidrojusi, ka, pēc tās uzskatiem, pastāv *NEC* direktīvā noteiktā emisijas līmeņa pārsniegšanas risks, un ar savu jautājumu tā vēlas noskaidrot, vai šis pārsniegšanas risks ir jāņem vērā *PINK* direktīvā paredzētās atļaujas izsniegšanas procedūras ietvaros, kas ir šīs lietas strīdus priekšmets. Tas, ka šo pārsniegšanas risku ir iespējams vērtēt arī atšķirīgi un ka Nīderlandes valdība pašreiz prognozē maksimāli pieļaujamās emisijas ievērošanu, nav pietiekami, lai noraidītu prejudiciālo jautājumu atbilstību. Drīzāk jau lietas faktisko un tiesisko apstākļu izvērtēšana principā ir valsts tiesas kompetencē¹⁶. Tādēļ nevar uzskatīt, ka acīmredzami nepastāv saikne judikatūras izpratnē.

40. Attiecībā uz iespēju atteikt *PINK* direktīvā paredzēto atļauju atbilstoši *NEC* direktīvai, pieņemot, ka prejudiciālais jautājums ir nepieņemams, uz to arī nebūtu jāatbild. Izšķirošs ir nevis pamata prāvas dalībnieku, bet gan valsts tiesas vērtējums. Tādēļ pretēji *Electrabel* uzskatam nav nepieciešami precīzāki prasītāju skaidrojumi par abu direktīvu saistību.

16 — 2003. gada 13. novembra spriedums lietā C-153/02 *Neri* (*Recueil*, I-13555. lpp., 34. un 35. punkts), 2004. gada 29. aprīļa spriedums apvienotajās lietās C-482/01 un C-493/01 *Orfanopoulos* un *Oliveri* (*Recueil*, I-5257. lpp., 42. punkts) un 2006. gada 12. janvāra spriedums lietā C-246/04 *Turn- und Sportunion Waldburg* (Krājums, I-589. lpp., 21. punkts).

41. Arī *E.ON* norāde uz tā saucamo *acte clair* doktrīnu neiztur kritiku. Saskaņā ar šo judikatūru valsts tiesai, kuras lēmumus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt, jau no paša sākuma nav *pienākuma* iesniegt lūgumu prejudiciālā nolēmuma saņemšanai, ja Tiesa jau ir sniegusi autoritatīvu interpretāciju vai Savienības tiesību normu piemērošana ir tik acīmredzama, ka attiecībā uz ierosinātā jautājuma risinājumu nepastāv nekādas pamatotas šaubas¹⁷.

42. Taču arī šādā gadījumā valsts tiesām saglabājas *tiesības* vērsties Tiesā¹⁸. Valsts tiesām nedrīkst liegt vērsties Tiesā pēc skaidrojuma, ja tām tomēr vēl pastāv pamatotas šaubas. Šis Tiesas skaidrojums tāpat kā līdz šim kalpo vienotai tiesību normu piemērošanai Savienības teritorijā. To nesniedz tikai uz tādu varbūtēju prejudiciālu jautājumu, uz kuru atbilde ir acīmredzama arī pašai valsts tiesai.

43. Turklāt es uzskatu, ka šajā lietā nevar pieņemt, ka atbilde uz *Raad van State* Tiesai uzdoto prejudiciālo jautājumu varētu būt acīmredzama.

44. Turklāt prejudiciālo jautājumu pieņemamība nav pretrunā arī *NEC* direktīvā paredzētajai Komisijas uzraudzības

kompetencei¹⁹, kura it īpaši ir paredzēta direktīvas 10. panta 5. punkta c) apakšpunktā, bet būtībā ir balstīta uz LES 17. panta 1. punktu (iepriekš EKL 211. pants). Šī uzraudzības kompetence neatbrīvo dalībvalstis no iespējas pašām ietekmēt atbilstīgu *NEC* direktīvas transponēšanu, proti, nodrošināt direktīvai atbilstīgu interpretāciju vai direktīvas tiešu iedarbību. Šajā kontekstā lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jābūt pieņemamam.

45. Līdz ar to lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemami.

B — Par pirmo jautājumu — ar direktīvām saderīgas PINK direktīvas un NEC direktīvas savstarpējās saistības interpretācijas piemērošana

46. Ar savu pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai saskaņā ar pienākumu atbilstīgi direktīvai interpretēt valsts tiesību normas, izsniedzot *Wet milieubeheer*, ar ko tiek transponēta PINK direktīva, paredzēto atļauju ir jāņem vērā *NEC*

17 — 1982. gada 6. oktobra spriedums lietā 283/81 *Cilfit* u.c. (*Recueil*, 3415. lpp., 13.–16. un 21. punkts).

18 — Spriedums lietā *Cilfit* u.c. (minēts 17. zemsvītras piezīmē, 15. punkts).

19 — *RWE* savos 2009. gada 18. augusta rakstveida apsvērumos norāda, ka Eiropas Komisija līdz šim nav cēlusi iebildumus par Nīderlandē paredzētā emisijas līmeņa iespējamo pārsniegšanu vai pārsniegšanas risku (35. punkts).

direktīvā valstīm noteiktais maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis.

kura pieņem lēmumu par PINK direktīvā paredzētās atļaujas izsniegšanu²².

1) Par atbilstīgu interpretāciju

47. No direktīvas izrietošais dalībvalstu pienākums sasniegt mērķi, kāds paredzēts direktīvā, kā arī pienākums saskaņā ar LES 4. panta 3. punktu (iepriekš EKL 10. pants) veikt vispārējus vai attiecīgus īpašus pasākumus, lai nodrošinātu šo pienākumu izpildi, ir saistošs visām dalībvalsts iestādēm²⁰.

48. Starp šiem pienākumiem ir arī pienākums atbilstīgi interpretēt direktīvas. Ja valsts tiesai, piemērojot valsts tiesības, tās ir jāinterpretē, tad šī interpretācija ir jāveic, cik iespējams vadoties pēc direktīvas satura un mērķa, lai sasniegtu tajā noteikto rezultātu un tādējādi izpildītu LESD 288. panta 3. punktu (iepriekš — EKL 249. panta 3. punktu)²¹. Ņemot vērā dalībvalsts visu iestāžu savstarpējo sasaisti, pienākums veikt direktīvai atbilstīgu interpretāciju noteikti ir arī tai valsts iestādei,

49. Šajā lietā runa ir par divām Savienības vides tiesību direktīvām un to pilnas efektivitātes nodrošināšanu. Ar *Wet milieubeheer*, kas regulē atļaujas, par kuru ir strīds, piešķiršanas procedūru, transponē PINK direktīvu, bet netransponē NEC direktīvu. Šī direktīva tika transponēta ar citām valsts tiesību normām. Tomēr tas neaizliedz interpretēt *Wet milieubeheer* arī atbilstoši NEC direktīvai, jo ar direktīvu saderīgas interpretācijas ietvaros ir jāņem vērā viss valsts tiesību kopums, lai izvērtētu, cik tāl tas var tikt piemērots, neradot attiecīgajai direktīvai pretēju rezultātu²³.

50. Līdz ar to ir jānoskaidro, kādas ir abu direktīvu savstarpējās attiecības, it īpaši — cik lielā mērā NEC direktīvas prasības ietekmē PINK direktīvā paredzēto atļaujas izsniegšanas procedūru.

20 — 1984. gada 10. aprīļa spriedums lietā 14/83 *Von Colson un Kamann* (*Recueil*, 1891. lpp., 26. punkts) un 1990. gada 13. novembra spriedums lietā C-106/89 *Marleasing* (*Recueil*, I-4135. lpp., 8. punkts).

21 — Spriedums lietā *Colson un Kamann*, kā arī lietā *Marleasing* (abi spriedumi minēti 20. zemsvītras piezīmē).

22 — Skat. 1989. gada 22. jūnija spriedumu lietā 103/88 *Costanzo* (*Recueil*, 1839. lpp., 30. un 31. punkts), 1999. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-224/97 *Ciola* (*Recueil*, I-2517. lpp., 30. punkts), 2007. gada 14. jūnija spriedumu lietā C-6/05 *Medipac-Kazantzidis* (Krājums, I-4557. lpp., 43. punkts), 2010. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-341/08 *Petersen* (Krājums, I-47. lpp., 80. punkts) un 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-243/09 *Fuß* (Krājums, I-9849. lpp., 61. punkts).

23 — 2004. gada 5. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-397/01 līdz C-403/01 *Pfeiffer u.c.* (Krājums, I-8835. lpp., 115., 118. un 119. punkts), kā arī 2009. gada 16. jūlija spriedums lietā C-12/08 *Mono Car Styling* (Krājums, I-6653. lpp., 62. punkts).

2) Par norādēm PINK direktīvā

51. Vispirms ir jāpārbauda, vai abās direktīvās ir ietvertas normas, kas skaidri norādītu uz abu direktīvu attiecībām. Turklāt īpaši nozīmīgi ir, vai *NEC* direktīvā noteiktais valstī maksimāli pieļaujamais emisijas limenis ir vides kvalitātes standarts PINK direktīvas 10. panta izpratnē.

52. Pamata lietās minētās kaitīgās vielas SO_2 un NO_x tiek apskatītas abās direktīvās. *NEC* direktīvas I pielikumā ir noteikts valstī maksimāli pieļaujamais SO_2 un NO_x emisijas limenis. PINK direktīvas III pielikumā šie savienojumi tiek minēti kā piesārņojošas vielas, kuru atļaujā ir jāiekļauj emisijas robežvērtības atbilstoši direktīvas 9. panta 3. punktam.

53. Saskaņā ar PINK direktīvas 19. panta 2. punktu šajā ziņā ir jāievēro vismaz attiecīgajām iekārtām noteiktās specifiskās emisijas robežvērtības — šajā lietā robežvērtības, kas uzskaitītas Direktīvā 2001/80 par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošo vielu emisiju gaisā no lielām sadedzināšanas iekārtām.

54. Papildu prasības varētu izrietēt it īpaši no PINK direktīvas 3. panta 1. punkta

a) apakšpunktā minētā pienākuma izmantot labākās pieejamās metodes. Lai gan šajā ziņā *Stichting Natuur* pauž uzskatu, ka pašlaik esot iespējams samazināt emisijas limeni vēl vairāk, tomēr tas nav šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets. Prejudiciālie jautājumi drīzāk skar valstī noteiktās maksimāli pieļaujamās emisijas pārsniegšanas risku.

55. Pienākums izmantot labākās pieejamās metodes saskaņā ar PINK direktīvas 9. panta 4. punkta pirmo teikumu ir spēkā, neskarot direktīvas 10. pantu. Tas noteic, ka atļaujā ir jāparedz papildu nosacījumi, ja ar labākajām pieejamām metodēm nav iespējams nodrošināt vides kvalitātes standartus. Tātad *NEC* direktīvā paredzētais valstī maksimāli pieļaujamais emisijas limenis noteikti būtu jāņem vērā atļaujas izsniegšanas procedūrā, ja tas būtu uzskatāms par vides kvalitātes standartu.

56. Tomēr vides kvalitātes standarta definīcija PINK direktīvas 2. panta 7. punktā nav pilnībā skaidra. Šī norma, piemēram, vācu un itāļu valodas redakcijā noteic, ka vides kvalitātes standarts ir to prasību kopums, kas saskaņā ar Kopienu tiesību aktiem attiecīgajā laikā jāievēro konkrētajā "vidē" vai attiecīgā tās daļā. Līdz ar to šādi formulētu attiecīgās

valodas redakciju varētu saprast tādējādi, ka maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis tiek uzskatīts par prasību kopumu, kas jāievēro konkrētajā vidē.

57. Turpretī citu valodu redakcijas var izprast citādāk, piemēram, franču vai angļu valodas redakcijā tiek minēts prasību kopums, kas jānodrošina ar (attiecīgi "par" un "by") konkrētās vides palīdzību. Atbilstoši tam šis prasību kopums raksturo noteiktu vēlamo vides vai noteiktu aizsardzības objektu stāvokli²⁴. Proti, atbilstoši šīm valodu redakcijām vidē esošais kaitīgo vielu apjoms būtu jāņem vērā kvalitātes standarta ietvaros, bet šajā vidē izmestais kaitīgo vielu apjoms nesniegtu nekādu tiešu norādi par šīs vides kvalitāti.

58. Arī PINK direktīvas 9. panta 4. punkta pirmā teikuma un 10. panta sistēma nesniedz skaidru atbildi. Šīs normas nodrošina, ka PINK direktīvas integrētā pieeja nepadara iespējamus vides kvalitātes standartus relatīvus. Iekārtu emisijas robežvērtības un vides kvalitātes standarti ir atkarīgi viens no otra: emisijas robežvērtības ir jānosaka,

pamatojoties uz vides kvalitātes standartiem, un nepieciešamības gadījumā jākorrigē²⁵. Tas liek saprast, ka abi jēdzieni nav identiski.

59. Tomēr tas obligāti nenozīmē, ka valsti noteiktais maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis nav vides kvalitātes standarts. Lai gan maksimāli pieļaujamais līmenis attiecas arī uz emisiju, tomēr to labākajā gadījumā varētu uzskatīt par ļoti īpaša veida robežvērtību, proti, robežvērtību, kas paredzēta visai tautsaimniecībai. Un nav izslēgts, ka iekārtu emisijas robežvērtības tiek uzskatītas par līdzekli, lai ievērotu valstī noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni, kā to paredz PINK direktīvas 10. pants attiecībā uz vides kvalitātes standartu nodrošināšanu.

60. Tomēr, ja neņem vērā neskaidro PINK direktīvas definīciju, tad vides kvalitātes standarta jēdziena parastā nozīme norāda, ka šis standarts ir kvalitātes prasība, kas attiecas konkrēti uz vidi. Turpretī maksimāli pieļaujamo emisijas līmenis ir prasība, kas attiecas uz tuvāk nenosauktu emisijas avotu kopumu. Balstoties uz summārajiem efektiem un mijiedarbībām, nav iespējams precīzi noteikt šo emisijas avotu ietekmi uz vides kvalitāti.

24 — Skat. Kracht/Wasielewski, publicēts: Rengeling (izdevējs), *Handbuch zum europäischen und deutschen Umweltrecht*, I sējums, Ķelne, 2. izdevums, 2003, 35. pants, 34. punkts, un Albrecht, *Umweltqualitätsziele im Gewässerschutzrecht*, Berlīne, 2007, 43. punkts.

25 — Skat. Kracht/Wasielewski (minēts 24. zemsvitras piezīmē) un Albrecht (minēts 24. zemsvitras piezīmē, 292. un nākamās lpp.).

61. Šādi saprotot, vides kvalitātes standarti tieši neatspoguļo emisijas robežvērtības, bet gan konkrēto kaitīgo vielu apjomu, kas sastopams attiecīgajā vidē²⁶. Tādēļ vides kvalitātes standarti ir aizsardzības objekts, proti, tie ir saistīti ar vides stāvokli un tiem nav nekādas saistības ar piesārņojuma avotiem, savukārt emisijas robežvērtības skar rīcību un ir saistītas ar piesārņojuma avotu²⁷.

62. Piemēram, vides kvalitātes standarti ir Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 21. maija Direktīvas 2008/50/EK par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai²⁸ prasības par apkārtējās vides gaisa kvalitāti, proti, gaisā esošo kaitīgo vielu robežvērtības. Tā kā emisijas robežvērtības un maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis ietekmē kaitīgo vielu daudzumu gaisā, ir jāpiemēro PINK direktīvas 10. pants. Tomēr gaisa kvalitāti var negatīvi ietekmēt vēl citi faktori.

63. Raugoties no šī viedokļa, ir jāpiekrīt *RWE, E.ON* un Nīderlandes valdības vērtējumam, ka *NEC* direktīvā noteiktais valstī maksimāli

26 — Skat. Kracht/Wasielewski (minēts 24. zemsvītras piezīmē) un Albrecht (minēts 24. zemsvītras piezīmē, 44., 52. un 53. lpp.).

27 — Skat. Albrecht (minēts 24. zemsvītras piezīmē, 52. un nākamās lpp.).

28 — OV L 152, 1. lpp. Par šo skat. 2. zemsvītras piezīmē minētos spriedumus.

pieļaujamais emisijas līmenis nav vides kvalitātes standarts PINK direktīvas 10. pantā izpratnē.

3) Par PINK direktīvas un *NEC* direktīvas sistēmisko saistību

64. Tomēr *NEC* direktīvas un PINK direktīvas sistēmiskā saistība varētu paredzēt, ka, izsniedzot atļauju kādai iekārtai, ir jāņem vērā valstī noteiktais maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis.

65. *RWE, Electrabel, E.ON, Groningen* un dalībvalstis, kuras šīs lietas ietvaros puda apsvērumus, uzskata, ka, neskatoties uz abu direktīvu vispārīgo vides aizsardzības mērķi, šīs abas direktīvas ir pilnībā viena no otras neatkarīgas.

66. Šie lietas dalībnieki pamato savu viedokli ar to, ka abās direktīvās ir paredzētas atšķirīgas darbības metodes. *NEC* direktīva īsteno programmas principu tādā veidā, ka tā — nenosaucot konkrētus piesārņojuma avotus — nosaka valstī maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni²⁹. Saskaņā ar direktīvas preambulas

29 — Skat. *NEC* direktīvas 4. pantu kopā ar I pielikumu.

11. un 12. apsvērumu dalībvalstīm pašām ir jāizstrādā stratēģija, kā šo emisijas līmeni ievērot. Turpretī PINK direktīvā noteiktas rūpnieciskās iekārtas tiek uzskatītas par piesārņojuma avotu³⁰. Lai izvairītos no piesārņojuma, proti, maksimāli samazinātu piesārņojuma apjomu, primāri tiek ieteikts izmantot labākās pieejamās metodes³¹.

67. Tomēr šie atšķirīgie principi vien nepamato pieņēmumu, ka abas direktīvas esot jāskata pilnīgi nesaistīti. Drīzāk jau abu direktīvu kopīgs mērķis — emisijas līmeņa samazināšana — norāda uz abu direktīvu savstarpēji saistīto interpretāciju, lai nodrošinātu saskaņīgu emisijas samazināšanas sistēmu.

68. Saskaņā ar PINK direktīvas 9. panta 4. punkta otro teikumu *jebkurā gadījumā* atļaujas izsniegšanas nosacījumi paredz noteikumus, kas palīdz samazināt piesārņojumu lielā attālumā vai pārrobežu piesārņojumu, kā arī nodrošina augstu vides aizsardzības līmeni kopumā. Šis princips atbilstoši tā tekstam un sistēmai ir spēkā papildus PINK direktīvas 9. panta 4. punkta pirmajā teikumā ietvertajai nepieciešamībai noteikt emisiju

robežvērtības, pamatojoties uz labākajām pieejamām metodēm.

69. Šo pienākumu, kas norāda uz labāko pieejamo metožu izmantošanu, pastiprina PINK direktīvas 3. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā noteiktās vispārīgās operatoru pamatsaistības. Saskaņā ar šīm normām operators veic visus vajadzīgos preventīvos pasākumus piesārņojuma novēršanai un nedrīkst radīt būtisku piesārņojumu. Turklāt PINK direktīvas 2. panta 2. punkts nedefinē iepriekš minētajās normās aplūkoto "piesārņojuma" jēdzienu tikai kā iekārtu radītu emisiju, bet gan iesaka skatīt šo terminu visaptveroši, jo tādus aizsargājamus elementus kā gaiss, ūdens un zeme var ietekmēt arī citi elementi.

70. Lai noskaidrotu, kuri noteikumi vislabāk palīdz samazināt piesārņojumu lielā attālumā vai pārrobežu piesārņojumu, kā arī nodrošina augstu vides aizsardzības līmeni kopumā PINK direktīvas 9. panta 4. panta otrā teikuma izpratnē, var atsaukties uz pārējām Savienības vides tiesību normām. Šāds princips ir ietverts jau PINK direktīvas 19. panta 2. punktā, kurā ir skaidri noteikts, ka spēkā ir attiecīgās emisijas robežvērtības, kas noteiktas

30 — Skat. PINK direktīvas 1. panta 1. punktu kopā ar I pielikumu.

31 — Skat. PINK direktīvas 1. panta otro teikumu, 3. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 9. panta 4. punkta pirmo teikumu.

II pielikumā uzskaitītājās direktīvās un “citos Kopienas tiesību aktos”³².

71. Kā to atbilstoši norāda *E.ON*, *NEC* direktīva nav atsevišķi minēta *PINK* direktīvas II pielikumā. Tomēr II pielikumā ir ietverta direktīva, kas norāda, ka *NEC* direktīva var būt cits tiesību akts *PINK* direktīvas 19. panta 2. punkta izpratnē. Proti, *NEC* direktīva tāpat kā II pielikumā minētā Direktīva 2001/80 par ierobežojumiem attiecībā uz dažu piesārņojošo vielu emisiju gaisā no lielām sadedzināšanas iekārtām ir saistīta ar Gēteborgas protokolu par vides paskābināšanās, eitrofikācijas un piezemes ozona veidošanās mazināšanu. Tas pierāda, ka *PINK* direktīvā noteiktās iekārtu robežvērtības kalpo arī *NEC* direktīvas mērķiem.

72. Pretēji *RWE*, *Electrabel* un viedokli paidušo dalībvalstu uzskatam attiecīgs ierobežojums neizriet arī no *NEC* direktīvas preambulas 19. apsvēruma. Atbilstoši tam, šīs direktīvas noteikumi, neskarot *PINK* direktīvu, būtu jāpiemēro attiecībā uz emisijas robežvērtībām un labāko pieejamo tehnisko paņēmieni izmantošanu. No šī apsvēruma

formulējuma var secināt tikai to, ka *NEC* direktīva, neskarot no *PINK* direktīvas izrietošos dalībvalstu pienākumus, šos pienākumus arī nesamazina. Līdz ar to neviena dalībvalsts nevar atteikties izmantot labāko pieejamo tehnisko paņēmieni pat tad, ja tā *NEC* direktīvā noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni ievēro bez šiem tehniskajiem paņēmieniem.

73. Turpretim nav izslēgts, ka, izsniedzot iekārtu [ekspluatācijas] atļaujas, tiek ņemti vērā *NEC* direktīvas aspekti. *NEC* direktīvā paredzētais pienākums izstrādāt programmas neprasa atbildēt uz jautājumu, “vai” ir pienākums ņemt vērā, bet gan liek atbildēt uz jautājumu, “kā” tiek īstenots šis pienākums, pieņemot lēmumu par *PINK* direktīvā paredzētās atļaujas piešķiršanu.

74. Turklāt dalībvalstu uzdevums ir izstrādāt valstī noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošanas stratēģijas — pie šī procesa principā pieder arī iekļaujamo emisijas avotu izvēle. Tādēļ būtībā nav iespējams no *NEC* direktīvas atvasināt atsevišķo iekārtu pieļaujamās emisijas līmeņa konkrētus aprēķinus. Tomēr praktiski nav iedomājams, ka dalībvalstu pasākumi, kas vērsti uz valstī noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošanu, neskartu tādas atļaujas iekārtām, kuru izsniegšana paredzēta *PINK* direktīvā, jo šīs

32 — Tā kā Savienības institūcijas nav noteikušas emisiju robežvērtības saskaņā ar *PINK* direktīvas 19. panta 1. punktu, tad spēkā ir *PINK* direktīvas 19. panta 2. punkts.

iekārtas saražo ievērojamu daļu no kopējā emisiju apjoma. Dalībvalstu kompetentās iestādes šādu stratēģiju īstenošanas nolūkos it īpaši var izvirzīt papildu nosacījumus PINK direktīvas 9. panta 7. punkta izpratnē.

princips, ka valsts tiesību normu interpretācija ir jāveic, cik iespējams vadoties no direktīvas satura un mērķa, lai sasniegtu tajā noteikto rezultātu, tiktu pārķāpts, ja pilnībā netiktu ņemts vērā *NEC* direktīvā noteiktais valstī maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis un ar to saistītie vērtējumi.

75. Atbilstoši tam Komisija *NEC* direktīvas principu uztver kā PINK direktīvas principa papildinājumu³³. Komisija uzskata, ka stingrība, transponējot PINK direktīvā paredzētās emisijas normas, palīdzēs sasniegt valstī noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni³⁴. Tātad arī Komisija uzskata, ka svarīgs *NEC* direktīvā paredzēto valstī noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošanas instruments ir PINK direktīvā minēto iekārtu radītās emisijas novēršana vai ievērojama samazināšana.

77. Līdz ar to uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka, ņemot vērā pienākumu interpretēt valsts tiesību normas saskaņā ar direktīvu, PINK direktīvu transponējošās normas pēc iespējas ir jāinterpretē tādejādi, ka, lemjot par atļaujas izsniegšanu saskaņā ar vides tiesībām, ir jāņem vērā *NEC* direktīvā noteiktais valstī maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis.

76. Šajā ziņā valstī noteiktais maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis ir jāņem vērā PINK direktīvā paredzētās atļaujas izsniegšanas ietvaros, jo šāda veida atļauja var būt piemērota, lai izjauktu vai nopietni apdraudētu attiecīgo prasību ievērošanu. Savienības tiesību

C — Par otro un trešo prejudiciālo jautājumu — dalībvalstu pienākumi laika posmā no direktīvas transponēšanas termiņa beigām līdz brīdim, kad jāievēro valstī noteiktais maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis

33 — “Ceļā uz ilgtspējīgu ražošanu, Direktīvas 96/61/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli transponēšanas progress”, Paziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai, COM(2003) 354, galīgā redakcija, 2003. gada 19. jūnijs.

34 — Komisijas paziņojums (minēts 33. zemsvitras piezīmē, Nr. 10.1.7., Direktīva par valstīs maksimāli pieļaujamajām emisijām, 30. lpp.).

78. Otrais un trešais prejudiciālais jautājums — kas attiecīgi ir sadalīti apakšpunktos — attiecas uz galvenā jautājuma: kādi pienākumi ir dalībvalstīm laika posmā

no *NEC* direktīvas transponēšanas termiņa beigām (2002. gada 27. novembra) līdz brīdim, kad jāievēro valstī noteiktais maksimumli pieļaujamais emisijas līmenis (2010. gada 31. decembris), dažādiem aspektiem.

jāpilda arī laika posmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim.

79. Analīzes sākumpunktam ir jābūt Tiesas judikatūrai par dalībvalstu pienākumu atturēties no darbības pirms direktīvas transponēšanas termiņa beigām. Raugoties uz konkrētajiem prejudiciālajiem jautājumiem, vispirms es apskatīšu pienākuma atturēties no darbības laika aspektu, pēc tam es tuvāk aplūkošu iespējamo pozitīvo — rīcības — pienākumu. Savukārt kā nākamais ir jāapskata attiecīgo pienākumu apjoms, kas jāpilda atļaujas saņemšanas ietvaros. Šī apskata nobeigumā, visbeidzot, var atbildēt uz jautājumu, kāda nozīme ir iekārtas, kuras darbībai ir nepieciešama atļauja, ekspluatācijas sākuma brīdim.

81. Dalībvalstu pienākumus šādā pārejas laikā var atvasināt no judikatūras par direktīvu transponēšanas termiņiem. Dalībvalstīm nevar pārņemt, ka tās nav transponējušas direktīvu valsts iekšējā tiesiskajā kārtībā pirms norādītā termiņa beigām. Šāda termiņa mērķis ir dot dalībvalstīm laiku, kas vajadzīgs transponēšanas pasākumu veikšanai³⁵. Tomēr transponēšanas laikā dalībvalstīm jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu direktīvā noteiktā rezultāta sasniegšanu līdz minētā termiņa beigām³⁶.

1) Par otrā prejudiciālā jautājuma a) apakšpunktu — atturēšanās no darbības

80. Ar otrā prejudiciālā jautājuma a) apakšpunktu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai dalībvalstij pienākums atturēties pieņemt normas, kas varētu nopietni apdraudēt direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu, ir

82. No tā izriet, ka dalībvalstīm, it īpaši direktīvas transponēšanai paredzētajā laikposmā, ir jāatturas no tādu pasākumu veikšanas,

35 — 1997. gada 18. decembra spriedums lietā C-129/96 *Inter-Environnement Wallonie (Recueil, I-7411. lpp., 43. punkts)*.

36 — Spriedums lietā *Inter-Environnement Wallonie* (minēts 35. zemsvirtras piezīmē, 44. punkts).

kas varētu nopietni apgrūtināt paredzētā rezultāta sasniegšanu³⁷.

83. Atbilstoši šīs judikatūras vācu valodas redakcijai *aizliegums apdraudēt direktīvas mērķi*³⁸ attiecas tikai uz "noteikumiem", proti, likumdošanas pasākumiem. Lidzīgi ir formulēta arī itāļu valodas redakcija ("adottare disposizioni"). To apstiprina arī lielākā daļa attiecīgo spriedumu, jo tajos tiek apskatīts tiesiskais regulējums³⁹.

84. Tomēr būtu pārsteidzoši un neefektīvi, ja Savienības mērķu aizsardzība pret nopietnu kaitējumu transponēšanas laikposmā vai pārejas laikā attiektos tikai un vienīgi uz noteikumiem. Drīzāk jau izšķirošajam apsvērumam būtu jābūt, vai tiek nopietni apdraudēti attiecīgās direktīvas mērķis. Atbilstoši tam Tiesa

it īpaši savas judikatūras franču, bet arī angļu valodas redakcijās ir minējusi nevis noteikumus, bet gan pasākumus (franciski "prendre des dispositions", angļiski "taking any measures"). Tiesa arī atkārtoti ir uzsvērusi, ka šis pienākums pastāv *visām* valsts iestādēm⁴⁰. Un visbeidzot Tiesa arī skaidri ir konstatējusi, ka aizliegums apdraudēt direktīvas mērķi attiecas arī uz valsts tiesu judikatūru⁴¹.

85. Ja direktīva dalībvalstu pienākumus tādējādi var pamatot pat pirms transponēšanas termiņa beigām, tad šie pienākumi vēl jo vairāk ir spēkā arī pārejas periodos, kas seko pēc direktīvas transponēšanas termiņa beigām⁴². Tas atspoguļots arī judikatūrā par valsts tiesiskā regulējuma tālāku pastāvēšanu tādās jomās kā augu aizsardzība vai dabisko dzīvotņu direktīvā paredzētā aizsargājamās teritorijas pagaidu aizsardzība⁴³.

86. Lai gan augu aizsardzības jomā pārejas periodā dalībvalstis pastāv valsts tiesiskais regulējums, tomēr šajā laikā dalībvalstis nevar

37 — Spriedums lietā *Inter-Environnement Wallonie* (minēts 35. zemsvītras piezīmē, 45. punkts), 2003. gada 8. maija spriedums lietā C-14/02 *ATRAL (Recueil, I-4431. lpp., 58. punkts)*, 2005. gada 10. novembra spriedums lietā C-316/04 *Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie* (Krājums, I-9759. lpp., 42. un 44. punkts), 2005. gada 22. novembra spriedums lietā C-144/04 *Mangold* (Krājums, I-9981. lpp., 67. punkts), 2006. gada 14. septembra spriedums lietā C-138/05 *Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie* (Krājums, I-8339. lpp., 42. un 48. punkts), 2007. gada 14. jūnija spriedums lietā C-422/05 Komisija/Belģija (Krājums, I-4749. lpp., 62. punkts), kā arī 2009. gada 23. aprīļa spriedumi apvienotajās lietās no C-378/07 līdz C-380/07 *Angelidaki* u.c. (Krājums, I-3071. lpp., 206. punkts) un apvienotajās lietās C-261/07 un C-299/07 *VTB-VAB* (Krājums, I-2949. lpp., 38. punkts).

38 — Skat. manus 2004. gada 18. maija secinājumus lietā C-313/02 *Wippel* (Krājums, I-9483. lpp., 60. punkts), 2004. gada 8. jūlija secinājumus lietā C-117/03 *Dragaggi* u.c. (Krājums, I-167. lpp., 26. punkts), 2005. gada 27. oktobra secinājumus lietā C-212/04 *Adeneler* u.c. (Krājums, I-6057. lpp., 48. punkts), 2008. gada 9. janvāra secinājumus lietā C-268/06 *Impact* (Krājums, I-2483. lpp., 127. punkts) un 2008. gada 4. decembra secinājumus apvienotajās lietās no C-378/07 līdz C-380/07 *Angelidaki* u.c. (Krājums, I-3071. lpp., 73. punkts).

39 — Skat. 37. zemsvītras piezīmē minētos spriedumus.

40 — Skat. it īpaši 2006. gada 4. jūlija spriedumus lietā C-212/04 *Adeneler* u.c. (Krājums, I-6057. lpp., 121. un 122. punkts), apvienotajās lietās *Angelidaki* u.c. (minēts 37. zemsvītras piezīmē, 206. un 207. punkts) un apvienotajās lietās *VTB-VAB* (minēts 37. zemsvītras piezīmē, 38. un 39. punkts).

41 — Spriedums lietā *Adeneler* u.c. (minēts 40. zemsvītras piezīmē, 122. un 123. punkts) un spriedums apvienotajās lietās *VTB-VAB* (minēts 37. zemsvītras piezīmē, 38. punkts).

42 — Skat. abus spriedumus lietā *Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie* (minēti 37. zemsvītras piezīmē, abos spriedumos 42. punkts).

43 — Padomes 1992. gada 21. maija Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 7. lpp.).

šo regulējumu brīvi mainīt. Dalībvalstīm atbilstoši augu aizsardzības direktīvas⁴⁴ mērķiem ir jānodrošina, ka tās, laižot tirgū kādu augu aizsardzības līdzekli pārejas perioda laikā, pienācīgi ņem vērā ietekmi, kādu šis produkts var radīt uz cilvēku vai dzīvnieku veselību un vidi. Turklāt lēmums par atļauju laist tirgū var tikt pieņemts, tikai balstoties uz informāciju, kurā ietvertas ziņas, kas nepieciešamas, lai faktiski novērtētu minēto ietekmi⁴⁵.

88. Šī iemesla dēļ ir samērā vienkārši atbildēt uz otrā prejudiciālā jautājuma a) apakšpunktu: protams, ka dalībvalstīm pienākums atturēties pieņemt normas, kas varētu nopietni apdraudēt *NEC* direktīvā paredzēto rezultātu, ir jāpilda arī laika posmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim.

2) Par otrā prejudiciālā jautājuma b) apakšpunktu: pozitīvie — ricības — pienākumi

87. Un, lai gan teritoriju aizsardzību Dabisko dzīvotņu direktīva skaidri regulē tikai pēc šo teritoriju iekļaušanas Savienības sarakstā, dalībvalstīm, attiecībā uz teritorijām, ko tās ir izvēlējušas iekļaut Savienības sarakstā, ir jāveic attiecīgi aizsardzības pasākumi, lai saglabātu šo teritoriju ekoloģiskās īpatnības⁴⁶.

89. Ar otrā jautājuma b) apakšpunktu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai pārejas periodā dalībvalstīm ir pienākums veikt noteiktas darbības gadījumā, ja pēc šī perioda beigām pastāv risks pārsniegt *NEC* direktīvā paredzēto valstī noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni.

90. Būtībā atbilde uz šo jautājumu izriet jau no *NEC* direktīvā izklāstītās programmas.

44 — Padomes 1991. gada 15. jūlija Direktīva 91/414/EEK par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū (OV L 230, 1. lpp.).

45 — Skat. otro spriedumu lietā C-138/05 *Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie* (minēts 37. zemsviras piezīmē, 44. un 45. punkts).

46 — 2005. gada 13. janvāra spriedums lietā C-117/03 *Dragaggi* u.c. (Krājums, I-167. lpp., 29. punkts), 2006. gada 14. septembra spriedums lietā C-244/05 *Bund Naturschutz in Bayern* u.c. (Krājums, I-8445. lpp., 44. punkts), 2010. gada 14. janvāra spriedums lietā C-226/08 *Stadt Papenburg* (Krājums, I-131. lpp., 49. punkts) un 2010. gada 20. maija spriedums lietā C-308/08 Komisija/Spānija (Krājums, I-4281. lpp., 21. punkts).

91. Atbilstoši *NEC* direktīvas 15. panta 1. punkta pirmās daļas pirmajam teikumam dalībvalstīm līdz 2002. gada 27. novembrim bija jāpieņem normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas

prasības. Pēc šī datuma pieņēmums, ka dalībvalstīm ir pienākums veikt pozitīvus — rīcību ietverošus — pasākumus, vairs nav pretrunā transponēšanas termiņam. Drīzāk tieši šajā brīdī jau būtu jābūt pieņemtiem attiecīgiem transponēšanas pasākumiem.

maksimāli pieļaujamās emisijas samazināšana līdz noteiktam līmenim — saskaņā ar *NEC* direktīvas 4. panta 1. punktu ir jāsasniedz tikai 2010. gada 31. decembrī.

92. Tomēr saskaņā ar *NEC* direktīvas 4. panta 1. punktu I pielikumā paredzētais valstī noteiktais maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis ir spēkā tikai sākot ar 2010. gada 31. decembri. Šīs lietas situācija ir nedaudz citāda kā līdz šim jau izspriestajās lietās par pārejas periodiem. Šajās lietās tika apskatītas Savienības tiesību normas, kas dalībvalstīm atļauj noteiktā laika periodā turpināt piemērot līdz tam pastāvošās normas vai praksi⁴⁷ vai paredzēt citus pasākumus, lai panāktu Savienības tiesību piemērošanu. Šāda veida regulējumi tikai atliek brīdi, sākot ar kuru pilnībā būtu jāievēro Savienības tiesību normas.

93. *NEC* direktīvā paredzētais regulējums ir atšķirīgs no iepriekš minētā regulējuma. Saskaņā ar *NEC* direktīvas 15. panta 1. punkta pirmās daļas pirmā teikuma transponēšanas pasākumiem bija jābūt juridiski saistošiem jau kopš 2002. gada 27. novembra. Savukārt šo pasākumu reālās sekas — valstī noteiktā

94. *NEC* direktīvā nav tieši paredzēts, ka dalībvalstis šajā laikā var turpināt rīkoties tāpat kā līdz šim. Saskaņā ar *NEC* direktīvas 6. panta 1. punktu dalībvalstīm jau, vēlākais, līdz 2002. gada 1. oktobrim bija jāizstrādā emisijas pakāpeniskas samazināšanas programmas, kas vērstas uz valstij noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa sasniegšanu līdz 2010. gada beigām.

95. Kā atbilstoši izklāsta Komisija⁴⁸, šāds termiņa regulējums izriet no *NEC* direktīvas priekšmeta īpatnības. Emisijas līmeņa samazināšana nenotiek vienlaicīgi ar samazināšanas tiesiskā regulējuma pieņemšanu. Drīzāk jau emisijas līmenis tiek samazināts vēlāk. Šī iemesla dēļ attiecībā uz situāciju valsts tiesiskajā regulējumā nav nepieciešams pārejas periods, bet gan tikai laika sprīdis, kura ietvaros var sākt iestāties šo tiesisko regulējumu reālās sekas. Šeit tieši iederas Austrijas izceltais *NEC* direktīvas 4. panta 1. punkta formulējums “vēlākais” un emisijas raksturs kā *gadā*

47 — Attiecīgi par Direktīvas 98/8 16. panta 1. punktu skat. spriedumus abās *Zuid-Hollandse Milieufederatie* lietās (minēti 37. zemsvītras iezīmē, lieta C-316/04, 15. punkts, un lieta C-138/05, 12. punkts), kā arī par Direktīvas 2000/78 18. panta 2. punktu skat. spriedumu lietā *Man-gold* (minēts 37. zemsvītras piezīmē, 71. un 72. punkts).

48 — Ar norādēm uz spriedumu lietā Komisija/Austrija (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 80. punkts).

maksimāli pieļaujama emisijas līmenis. Šis gadā maksimāli pieļaujama emisijas līmenis nenorāda uz vienu konkrētu dienu, bet gan ir secīgu pasākumu rezultāts.

96. Šīs direktīvā paredzētās programmas galvenokārt ir saprotamas kā dalībvalstu pašdisciplīna. Dalībvalstis ir atbildīgas par to, lai tiktu izstrādāti pasākumi valstī noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošanai. Ja dalībvalstis šos pasākumus iekļauj kādā programmā, tad šie pasākumi ir arī jāīsteno.

97. Tomēr dalībvalstis nevar īstenot tikai sākotnēji — saskaņā ar *NEC* direktīvas 6. panta 1. punktu, vēlākais, līdz 2002. gada 1. oktobrim — izstrādātās programmas. Tām saskaņā ar 7. pantu katru gadu ir jā sagatavo emisijas pārskats un emisijas prognozes 2010. gadam. Ņemot vērā šo pārskatu un prognožu rezultātus dalībvalstīm saskaņā ar *NEC* direktīvas 6. panta 3. punktu būtu jāatjaunina un jāpārstrādā savas programmas līdz 2006. gada 1. oktobrim.

98. Ja ikgadējās prognozes uzrāda, ka esošā programma nav efektīva valstī noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošanai, tad, ņemot vērā, ka robežvērtības ir saistošas, dalībvalstīm ir jāturpina attīstīt savas programmas tā, lai emisijas līmenis tomēr tiktu samazināts tik daudz, lai valstī noteiktais maksimāli pieļaujama emisijas līmenis būtu ievērots.

99. Līdz ar to pastāv pienākums veikt pasākumus vismaz attiecībā uz efektīvu programmu izstrādāšanu un īstenošanu, lai ievērotu valstī noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni.

100. Jautājums, vai izņēmuma kārtā pastāv vēl kādi citi konkrēti, plašāki pienākumi, ir trešā prejudiciālā jautājuma priekšmets.

101. Tādēļ uz otrā prejudiciālā jautājuma b) apakšpunktu ir jāatbild, ka attiecīgajai dalībvalstij saskaņā ar *NEC* direktīvu ir pienākums laika posmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim izstrādāt un īstenot efektīvas programmas, lai ievērotu valstī noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni. Ja, neraugoties uz šīm programmām, pastāv risks, ka maksimāli pieļaujama emisijas līmenis netiks ievērots, tad dalībvalstij ir jāturpina attīstīt savu attiecīgo emisijas līmeņa samazināšanas programmu, lai šis emisijas līmenis tiktu samazināts nepieciešamajā apmērā.

3) Par trešā prejudiciālā jautājuma a) un b) apakšpunktu — papildu pienākumi, ja pastāv maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa pārsniegšanas risks

102. Ar trešā prejudiciālā jautājuma a) un b) apakšpunktu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai iepriekš minētie dalībvalstu pienākumi ir tik plaši, ka gadījumā, ja valstī noteiktais maksimāli pieļaujama emisijas līmenis

ir pārsniegts vai pastāv šāds risks, pieprasīto atļauju atbilstoši vides tiesībām izsniegt nedrīkst vai arī tai ir jāparedz nosacījumi. Šī jautājuma priekšnoteikums ir, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi *NEC* direktīvā paredzētos pienākumus — nav izstrādājusi un īstenojusi atbilstošas programmas, lai novērstu maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa pārsniegšanu.

103. Vispirms ir jānorāda, ka *RWE* un *E.ON* ir pilnīgi nepamatoti pieņēmušas, ka pats fakts, ka Komisija nav ieteikusi Nīderlandei nevienu papildu pasākumu, būtu pretrunā iespējamiem dalībvalstu pienākumiem. Komisijai pašai nav pienākuma ieteikt dalībvalstīm Savienības tiesību ievērošanas pasākumus, un arī *NEC* direktīvā nav ietverti šādi pienākumi. *NEC* direktīva 9. un 10. pantā paredz tikai to, ka Komisija iesniedz Savienības likumdevējiem ziņojumus un priekšlikumus par direktīvas tālāku attīstību. Šajos ziņojumos netiek iekļauti no Savienības tiesībām izrietošie dalībvalstu pienākumi⁴⁹.

104. Pieņēmumam, ka atļaujas izsniegšanas procedūras ietvaros dalībvalstīm pastāv konkrētas saistības, pretrunā varētu būt *NEC* direktīvā paredzētā dalībvalstu rīcības brīvība, transponējot direktīvu, uz ko norāda arī *RWE*, *Electrabel*, *E.ON*, *Groningen* un dalībvalstis.

105. *NEC* direktīvas preambulas 11. apsvērumā ir uzsvērts, ka šāda maksimāli pieļaujamā emisija Savienībai un dalībvalstīm dos iespējas noteikt, kā to ievērot. Saskaņā ar direktīvas preambulas 12. apsvērumu dalībvalstīm būtu jāuzņemas atbildība par pasākumu ieviešanu, lai ievērotu tām noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju līmeni. *NEC* direktīvas 4. pantā netiek minēti instrumenti, ar kuru palīdzību būtu jāīsteno valstī noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošana. *NEC* direktīvas 6. pantā konkrēti ir paredzēts tikai tas, ka dalībvalstis izstrādā emisijas pakāpeniskas samazināšanas programmas.

106. Tomēr šī dalībvalstu rīcības brīvība nav neierobežota. Drīzāk jau dalībvalstīm, izvēloties attiecīgos transponēšanas pasākumus, ir jāņem vērā *NEC* direktīvas 4. pantā ietvertās norādes, kas noteic, ka dalībvalstīm ne vēlāk kā līdz 2010. gadam ir jāsamazina minēto piesārņojošo vielu emisijas līdz I pielikumā valstij noteiktajam maksimāli pieļaujamam emisijas līmenim. Šī norāde vēlreiz tiek atkārtota *NEC* direktīvas 6. panta 1. punktā. Saskaņā ar *NEC* direktīvas 1. pantu emisijas samazināšanas mērķis ir vides un cilvēka veselības aizsardzība⁵⁰. Dalībvalstis nedrīkst nopietni apdraudēt šo mērķi, pieļaujot, ka tiek pārsniegts valstij

49 — Skat. arī 1963. gada 5. februāra spriedumu lietā 26/62 *Van Gend & Loos (Recueil, 1. lpp., 26. punkts)*.

50 — Skat. arī *NEC* direktīvas preambulas 1. un 5. apsvērumu, kā arī direktīvas 5. panta b) punktu.

noteiktais maksimāli pieļaujama emisijas līmenis⁵¹.

107. Turklāt Tiesa [savā judikatūrā] jau ir noteikusi, ka, pārkāpjot ar direktīvu piešķirto rīcības brīvību, dalībvalstu iestāžu — it īpaši tiesu — pienākums to kompetences ietvaros ir veikt visus nepieciešamos vispārējos vai speciālos pasākumus, lai panāktu direktīvas ievērošanu⁵².

108. Ja dalībvalstī primāri par *NEC* direktīvas transponēšanu atbildīgā valsts iestāde pārkāpj dalībvalstij piešķirto rīcības brīvību tādā veidā, ka nopietni tiek apdraudēta valstij noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošana līdz 2010. gadam, tad principā arī iestādei, kas izdod atļaujas, tās kompetences ietvaros var būt pienākums rīkoties vai, attiecīgi, atturēties no rīcības.

109. Pretēji *Electrabel* uzskatam tas nav pret-runā varas dalījuma principam. Primārais kompetenču sadalījums direktīvu transponēšanas kontekstā drīzāk izriet no dalībvalstu konstitucionālajām tiesību normām. Ja tomēr

dalībvalsts nepilda savus Savienības tiesību pienākumus, tad tā savai aizstāvībai nevar atsaukties uz varas dalījuma principu. Tas ir saskaņā ar vienlīdzīgas attieksmes pret visām dalībvalstīm principu neatkarīgi no valsts iekšējās administratīvās struktūras⁵³.

110. Nīderlandes valdības minētās iespējamās praktiskās grūtības noteikt, vai pastāv risks pārsniegt valstij noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni, nevar atbrīvot dalībvalsti no pienākumu pildīšanas. Arī visās pamata lietās iesniedzējtiesa pati ir veikusī atbilstošu novērtējumu, kas Tiesai nav jāpārbauda.

111. Ja valstī tiek pārsniegts maksimāli pieļaujama emisiju līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks, konkrēti dalībvalstu pienākumi *per se* nav pretrunā dalībvalsts rīcības brīvībai. Tomēr šo pienākumu saturu ir jānosaka, ņemot vērā *NEC* direktīvas koncepciju. Tādēļ, piemēram, nepastāv neierobežots Savienības tiesību pienākums samazināt emisijas līmeni, likvidējot *noteiktus* jau esošus emisijas avotus. Tas tādēļ, ka lēmums, kādas emisijas ir jāpārtrauc vai jāsamazina, ir

51 — Skat. spriedumu lietā C-138/05 *Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie* (minēts 37. zemsvītras piezīmē, 43. un 44. punkts).

52 — 1996. gada 24. oktobra spriedums lietā C-72/95 *Kraaijeveld* u.c. (*Recueil*, I-5403. lpp., 61. punkts), 2000. gada 15. jūnija spriedums lietā C-365/98 *Brinkmann* (*Recueil*, I-4619. lpp., 32. punkts) un spriedums lietā *Janecek* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 46. punkts).

53 — Skat. 1973. gada 8. februāra spriedumu lietā 30/72 Komisija/Itālija (*Recueil*, 161. lpp., 11. punkts), 1990. gada 10. jūlija spriedumu lietā C-217/88 Komisija/Vācija (*Recueil*, I-2879. lpp., 26. punkts) un 2004. gada 10. jūnija spriedumu lietā C-87/02 Komisija/Itālija (Krājums, I-5975. lpp., 38. punkts).

jāpieņem tikai un vienīgi dalībvalstu kompetentajām iestādēm.

atļauju saņēmušie emisijas avoti, kas aizstāj vecos, darbosies ar salīdzinoši mazāku emisijas apjomu kā vecās iekārtas.

112. Turpretī, izsniedzot atļauju jaunām iekārtām, tiek radītas ar dalībvalstu lēmumu pamatotas papildu *jaunas* emisijas. Pretēji gadījumam, kad ar jau esošām iekārtām tiek pārsniegts maksimāli pieļaujama emisijas līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks, šajā gadījumā dalībvalsts aktīvi, ar noteiktu darbību kavētu direktīvas mērķa sasniegšanu. Tādēļ atļaujai, ar ko tiek atļautas papildu emisijas, ir pavisam cita nozīme kā vienkāršai līdzšinējā stāvokļa saglabāšanai, neierobežojot jau esošos emisijas avotus. Šādu atļauju nepieļauj *NEC* direktīvai raksturīgais aizliegums — vispār neradīt nekādus papildu emisijas avotus, ja tiek pārsniegts maksimāli pieļaujama emisijas līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks. Turpretī dalībvalsts brīvība izvēlēties, kādā veidā tā vēlas samazināt savu emisiju līmeni, netiek ierobežota. Tomēr, pārsniedzot maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni, maksimāli samazinās dalībvalstu rīcības brīvība un tajā pašā brīdī lieks kļūst dalībvalstu diskrecionārajā varā ietilpstošais jautājums, “kā” panākt samazinājumu.

113. Tomēr tas neizslēdz atļauju izsniegšanu jaunām elektrostacijām, kas aizstāj vecās un pie salīdzināmas jaudas saražo mazāk kaitīgo vielu. Šāda emisijas avotu atjaunināšana ir izdevīgāka kopīgajai emisijas bilancei un arī neietekmē *NEC* direktīvas mērķi. Tomēr nav pietiekami, ka ar atļaujas izsniegšanu jauniem emisijas avotiem tiek saistītas cerības slēgt vecās iekārtas. Drīzāk ir jābūt *noteiktam*, ka

114. Ja nav šādas saistības starp jaunajiem emisijas avotiem un esošās emisijas samazināšanu, atļaujas izsniegšana papildu emisijas avotiem ir pieļaujama tikai gadījumā, ja nepastāv risks, ka tiks pārsniegts valstij noteiktais maksimāli pieļaujama emisijas līmenis. Tādēļ dalībvalstīm nepieciešamības gadījumā pirms atļaujas izsniegšanas ir jāveic pasākumi, lai pirms iekārtas darbības uzsākšanas (un arī pēc tam) pietiekamā apjomā samazinātu esošo emisijas līmeni.

115. Tikai retos izņēmuma gadījumos var pastāvēt pilnīgi pamatota sabiedrības interese, kas pamato atļaujas izsniegšanu papildu emisijas avotiem, neskatoties uz risku pārsniegt maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni⁵⁴. Tomēr šajā lietā tas netiek prasīts, kā arī nepastāv nekādi pierādījumi par šādu sabiedrības interesi.

116. Nepārliciecināša ir arī *RWE* un Nīderlandes valdības norāde uz subsidiaritātes principu un samērīguma principu, kuri abi ir

54 — Ilustratīvi par iejaukšanos putnu aizsardzības teritorijās skat. 1991. gada 28. februāra spriedumu lietā C-57/89 Komisija/Vācija, sauktu “Leybucht” (*Recueil*, I-883. lpp., 21. un nākamie punkti), un par sugu aizsardzību skat. manus 2007. gada 14. jūnija secinājumus lietā C-342/05 Komisija/Somija, saukta “vilku medības” (Krājums, I-4713. lpp., 52. un nākamie punkti).

minēti LES 5. pantā (iepriekš EKL 5. pants). Subsidiaritātes princips dalībvalstīm nevar piešķirt neierobežotu rīcības brīvību, lai tās varētu ietekmēt Savienības tiesību mērķus. Ja dalībvalstis, transponējot direktīvu, neizmanto tām sākotnēji piešķirto iespēju rīkoties, tad dalībvalstu rīcības brīvība atbilstoši samazinās.

117. Tādēļ aizliegums izsniegt atļauju papildu emisijas avotiem nav pretrunā sākotnējai dalībvalstu rīcības brīvībai.

118. *Electrabel* uzskata, ka aizliegums izsniegt atļauju radītu sliktāku stāvokli iekārtām, kuru darbībai ir nepieciešama atļauja, salīdzinājumā ar emisijas avotiem, kuriem atļauja nav nepieciešama, un tādēļ šīs iekārtas drīkst ekspluatēt neatkarīgi no tā, ka valstī tiek pārsniegts noteiktais maksimāli pieļaujama emisijas līmenis. Šeit varētu atstāt neatbildētu jautājumu par to, vai šis arguments attiecas uz atļaujas izsniegšanu mazām iekārtām, kas ir salīdzināmas ar iekārtām, kuru darbībai atļauja nav nepieciešama.

119. Iekārtas, kuru darbībai saskaņā ar PINK direktīvu ir nepieciešama atļauja, katrā ziņā nav salīdzināmas ar iekārtām, kuru darbībai nevajag atļauju. Jau Savienības likumdevējs ir uzskatījis, ka iekārtām, kuru darbībai nepieciešama atļauja, ir būtiska ietekme uz vidi kopumā⁵⁵ un it īpaši tās rada ievērojamu

emisijas apjomu⁵⁶, līdz ar to īpašu prasību piemērošana šādām iekārtām ir pamatota.

120. Šī likumdevēja veiktā nošķiršana veido atbildi uz trešā prejudiciālā jautājuma a) apakšpunkta papildu jautājumu. Princīpā nav nozīmes, cik lielā mērā kāda iekārta veicina valstī noteikto maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa pārsniegšanu vai tā risku. Tā kā PINK direktīva uzliek pienākumu saņemt atļauju iekārtām, ir jāpieņem, ka šo iekārtu radītā emisija ir pietiekama, lai liegtu atļaujas saņemšanu⁵⁷, pat ja, (attiecinājot) iekārtai nedarbojoties, maksimāli pieļaujama emisiju līmenis tiek pārsniegts.

121. Atsevišķos gadījumos šo pieņēmumu, iespējams, var atspēkot. Maksimāli pieļaujama emisijas līmenis nevar būt par pamatu atļaujas atteikumam, ja iekārta ir tāda, kas nezaļo neražo attiecīgās kaitīgās vielas. Var pastāvēt arī gadījums, kad atļauja tiek piešķirta tādām iekārtām, kuru vidē emitētām vielām nav praktiskas ietekmes uz vidi. Šajās lietās tomēr tas tā nav. Attiecīgās elektrostacijas izsviež būtisku SO₂ un NO_x emisijas apjomu un tādējādi ievērojami palielina valsts kopējo emisiju līmeni⁵⁸.

55 — Skat. it īpaši PINK direktīvas preambulas 2. un 9. apsvērumu, kā arī 1. pantu, 2. panta 2. punktu, 3. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu, 9. panta 4. punktu.

56 — Skat. it īpaši PINK direktīvas preambulas 9. un 30. apsvērumu, kā arī 1. pantu, 2. panta 5. un 6. punktu, 9. panta 3. un 4. punktu, 19. pantu.

57 — Skat. PINK direktīvas preambulas 29. apsvērumu un 2. panta 3. punktu.

58 — Skat. iepriekš 25. punktu.

122. Tādēļ, ja tiek pārsniegts valstij noteiktais maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis vai pastāv šāds risks, spēkā ir aizliegums izsniegt PINK direktīvā paredzēto atļauju, ja vien katrā atsevišķā gadījumā netiek pierādīts, ka attiecīgo vielu emisija, ko saražos iekārta, neradīs būtisku ietekmi uz vidi.

123. Noslēgumā ir jānorāda, ka jautājumā ietvertā iespēja izsniegt atļauju tikai ierobežoti, proti, piemērojot papildu nosacījumus un ierobežojumus, ir mazāk stingrs līdzeklis salīdzinājumā ar pilnīgu atteikumu, kas kompetentajām iestādēm ir jāizvērtē. Iespējams, ka ar tehniskajiem risinājumiem var samazināt attiecīgo vielu emisijas līmeni, ka ir iespējams atspēkot pieņēmumu par šo iekārtu kaitīgo ietekmi uz vidi. Tomēr *NEC* direktīvā nav nekādu norāžu par to, kādiem ir jābūt attiecīgajiem nosacījumiem vai ierobežojumiem. No direktīvas var secināt tikai to, ka dalībvalstis nedrīkst pieļaut papildu emisijas, ja pastāv risks pārsniegt valstij noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni.

124. Tādēļ uz trešā prejudiciālā jautājuma a) un b) apakšpunktu ir jāatbild, ka dalībvalsts nedrīkst izsniegt pieprasīto atļauju atbilstoši vides tiesībām PINK direktīvas 4. panta izpratnē, ja iekārta veicina valstij noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa pārsniegšanu vai pārsniegšanas risku, kas ir noteikts *NEC* direktīvā, un dalībvalsts nav izstrādājusi un īstenojusi atbilstošas emisijas

samazināšanas programmas. Šis aizliegums nav spēkā, ja katrā atsevišķā gadījumā tiek pierādīts, ka iekārtas attiecīgo kaitīgo vielu emisija nerada būtisku ietekmi uz vidi.

4) Iekārtas ekspluatācijas sākuma brīža nozīme (2. jautājuma c) apakšpunkts)

125. Iesniedzējtiesa otrā prejudiciālā jautājuma c) apakšpunktā jautā, kāda nozīme ir iekārtas, kuras darbībai ir nepieciešama atļauja, ekspluatācijas sākuma brīdim. Neskatoties uz to, ka no lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu izvēlētais jautājumu secības varētu nojaust pavisam ko citu, šis jautājums loģiski var attiekties tikai uz trešā prejudiciālā jautājuma a) un b) apakšpunktu, jo tas konkrēti skar dalībvalstu pienākumus atļaujas izsniegšanas procedūrā.

126. Valstī noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ietvaros iekārtu var ņemt vērā tikai no tā brīža, kad šo iekārtu sāk ekspluatēt un līdz ar to sāk radīt emisijas. Tādēļ atļaujas izsniegšanas procedūras pamatā ir jābūt valstij noteiktam maksimāli pieļaujamam emisijas līmenim, kas būs spēkā, iekārtai uzsākot darbību un tās turpmākās ekspluatācijas laikā.

127. Saskaņā ar *NEC* direktīvas 4. panta 2. punktu dalībvalstis nodrošina, ka nevienu gadu pēc 2010. gada netiek pārsniegts I pielikumā noteiktais maksimāli pieļaujama emisijas līmenis. Tādējādi, kā atbilstoši norāda Itālija un Komisija, šis emisijas līmenis ir spēkā (vismaz) arī turpmāk. Līdz ar to atļauja ir jāatsaka, kamēr tiek pārsniegts valstij noteiktais maksimāli pieļaujama emisijas līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks.

128. Tādēļ uz otrā prejudiciālā jautājuma c) apakšpunktu ir jāatbild, ka iekārtas ekspluatācijas sākums, ja tas ir pēc 2010. gada, ir būtisks tikai no tā brīža, kad tiek pārsniegts valstij noteiktais maksimāli pieļaujama emisijas līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks.

D — Par ceturto, piekto un sesto prejudiciālo jautājumu — direktīvas tiešā iedarbība

129. Ar ceturto, piekto un sesto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa ir vēlējusies noskaidrot, vai un, iespējams, ciktāl indivīds valsts tiesā var atsaukties uz *NEC* direktīvu.

130. Kā vairākkārt atkārtojusi Tiesa, atzīt, ka skartās personas nevar atsaukties uz attiecīgajā direktīvā paredzēto pienākumu,

nebūtu saderīgi ar saistošo raksturu, kas ar LESD 288. panta 3. punktu piešķirts direktīvām⁵⁹. Šis apsvērums it īpaši ir attiecināms uz direktīvām, kuru mērķis ir pārvaldīt, kā arī samazināt gaisa piesārņojumu un ar kurām tādējādi vēlas panākt sabiedrības veselības aizsardzību⁶⁰.

131. Tādēļ visos gadījumos, kad direktīvas noteikumi pēc to satura ir bez nosacījumiem un pietiekami precīzi, privātpersonām ir tiesības uz tiem atsaukties valsts tiesās pret valsti, ja tā nav transponējusi direktīvu noteiktajā termiņā valsts tiesībās vai arī ja tā ir veikusi nepareizu transpozīciju⁶¹.

132. *NEC* direktīvas 4. pantā un I pielikumā ir ietverts nepārprotams dalībvalstu pienākums, vēlākais, līdz 2010. gada 31. decembrim nepārsniegt šajos punktos noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni. Pietiekami konkrēts ir arī direktīvas 6. pantā ietvertais pienākums izstrādāt emisiju pakāpeniskas samazināšanas programmas⁶².

59 — Spriedums lietā *Janecek* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 37. punkts), 1999. gada 16. septembra spriedums lietā *C-435/97 WWF u.c. (Recueil, I-5613. lpp., 69. punkts)*, spriedums lietā *Kraaijeveld u.c.* (minēts 52. zemsvītras piezīmē, 56. punkts), 1977. gada 1. februāra spriedums lietā *51/76 Verbond van Nederlandse Ondernemingen (Recueil, 113. lpp., 20.–29. punkts)*.

60 — Spriedums lietā *Janecek* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 37. punkts).

61 — 1982. gada 19. janvāra spriedums lietā *8/81 Becker (Recueil, 53. lpp., 25. punkts)*, 2002. gada 11. jūlija spriedums lietā *C-62/00 Marks & Spencer (Recueil, I-6325. lpp., 25. punkts)*, spriedums lietā *Pfeiffer u.c.* (minēts 23. zemsvītras piezīmē, 103. punkts), 2009. gada 12. februāra spriedums lietā *C-138/07 Cobelfret* (Krājums, I-731. lpp., 58. punkts) un spriedums lietā *Janecek* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 36. punkts).

62 — Šajā izpratnē skat. spriedumu lietā *Janecek* (minēts 2. zemsvītras piezīmē, 39. punkts).

133. Turpreti *NEC* direktīvā nav ietverts pienākums veikt noteiktus atsevišķus pasākumus maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošanai. Dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība, izvēloties direktīvas mērķa sasniegšanas veidus un metodes. Attiecībā uz šādiem atsevišķiem pasākumiem tieša direktīvas iedarbība principā nepastāv.

134. Tomēr to nevar attiecināt uz iepriekš konstatēto dalībvalstu rīcības brīvības ierobežojumu maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa iespējamās pārsniegšanas gadījumā. Pienākumam atteikt izsniegt atļauju atbilstoši vides tiesībām *PINK* direktīvas 4. panta izpratnē, ja iekārta veicina valstij noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa, kas ir noteikts *NEC* direktīvā, pārsniegšanu vai pārsniegšanas risku, acīmredzot ir pietiekami skaidras tiesiskās sekas.

135. Šaubas rada tikai tas, vai tikpat skaidri ir noteikts valstī maksimāli pieļaujamā emisiju līmeņa pārsniegšanas vai tā riska priekšnoteikums. Vai šis robežvērtības tiks pārkāptas, var konstatēt, tikai balstoties uz regulārām un kompleksām prognozēm. Vairums lietas dalībnieku šai ziņā uzsver, ka atļaujas izsniegšanas brīdī nemaz nevar zināt, vai iekārtas ekspluatācijas sākuma brīdī tiks pārsniegts maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis.

136. Tomēr *NEC* direktīvā ir ietverti instrumenti, kas atvieglo šādas prognozes veikšanu.

Saskaņā ar direktīvas 7. pantu un III pielikumu dalībvalstis sagatavo un katru gadu atjaunina valsts mēroga emisijas pārskatus un emisijas prognozes. Vismaz šīs prognozes dalībvalstu kompetentās iestādes un tiesas var izmantot, lai pārbaudītu, vai draud emisiju līmeņa pārsniegšana. Turklāt nav aizliegts šīs prognozes labot, ja tiek atklātas acīmredzamas nepilnības.

137. Grūtības tiktāl varētu rasties gadījumā, ja dalībvalstis atļaujas izsniegšanas brīdī, iespējams, vēl nebūs izlēmušas, ar kādiem pasākumiem tās nodrošinās maksimāli pieļaujamā emisiju līmeņa ievērošanu līdz iekārtas nodošanai ekspluatācijā. Ar šādām grūtībām tomēr būtu jārēķinās, jo to pamatā ir *NEC* direktīvas 6. panta pārkāpums. Atbilstoši šim pantam dalībvalstīm, vēlākais, līdz 2002. gada 1. oktobrim jau bija jāizstrādā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa samazināšanas programmas.

138. Tādējādi, ja tiek pārsniegts maksimāli pieļaujamais emisiju līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks, aizlieguma izsniegt atļauju papildu emisijas avotiem tieša piemērošana nav pretrunā nepieciešamībai sagatavot nākotnē saražoto kaitīgo vielu emisijas prognozes.

139. Tomēr ir apšaubāms, vai *NEC* direktīvā ir pietiekami konkrēti definēts to personu loks, kuras gūst labumu no šī pienākuma.

Saskaņā ar Tiesas judikatūru “personas, kuras skar risks”, var pieprasīt, lai dalībvalstis pilda tām no direktīvas izrietošos pienākumus. Tiesa savā spriedumā lietā *Janecek* runā pat par personām, kuras risks skar “tieši”⁶³. Atsevišķi neiedziļinoties šo terminu nozīmē, tie norāda, ka aizsargājamo personu loks ir jāierobežo.

141. Tādēļ var šaubīties par to, vai indivīdi var tieši atsaukties uz *NEC* direktīvas 4. pantu vai direktīvas 6. panta izpratnē pieprasīt izstrādāt programmas, proti, tajās ietvertos pasākumus, vai izstrādāt pasākumu kopumu maksimāli pieļaujamā emisiju līmeņa ievērošanai. Šiem jautājumiem, proti, 5. prejudiciālā jautājuma a) apakšpunktam un 6. prejudiciālā jautājuma a) apakšpunktam, šajā lietā nav nekādas nozīmes, jo pamata lieta neattiecas ne uz valstī noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošanu kā tādu, ne uz nepieciešamo pasākumu kopumu.

140. Kā to atbilstoši norāda Austrija, *NEC* direktīva, it īpaši tās 4. un 6. pants, neiederas šajā shēmā. Regulējums tikai nosaka *valstī* maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni un pieprasa izstrādāt *valsts* programmas. Šīs normas tomēr neaizsargā — neesošas teritoriālās vai faktiskās piesaistes dēļ — neierobežojamu personu loku. Pat attiecīgās dalībvalsts iedzīvotājus nevar uzskatīt par aizsargājamo personu loku, jo valsts kopējam emisiju līmenim bieži ir arī pārrobežu ietekme. Tādēļ šie pienākumi vispārīgi kalpo vides un veselības aizsardzībai. Plašāk tie netiek konkretizēti.

142. Šajā tiesvedībā noteicošais ir vienīgais, vai indivīdi var atsaukties uz aizliegumu izsniegt *PINK* direktīvas 4. pantā paredzēto atļauju konkrētām papildu iekārtām, ja tiek pārsniegts maksimāli pieļaujamo emisijas līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks.

143. Tā kā šīs iekārtas ir saistītas ar konkrētu vietu, tad tām ir pietiekama teritoriāli faktiskā saistība, lai varētu noteikt ne tikai skartās personas, bet pat tieši skartās personas. *PINK* direktīvas 2. panta 15. punktā šajā sakarā ir definēts jēdziens “attiecīgā sabiedrības daļa”.

63 — Spriedums lietā *Janecek* (minēts 2. zemsvirtras piezīmē, 39. punkts).

Attiecīgā sabiedrības daļa ir nevalstiskās organizācijas, kuras cīnās par vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām.

144. Saskaņā ar PINK direktīvas 16. pantu, kas tika ieviests, īstenojot Orhūsas konvenciju, sabiedrības daļai, kuru ietekmē atļauja, ir tiesības uz tiesisko aizsardzību. Priekšnoteikums tiesībām celt prasību tiesā ir, ka attiecīgā sabiedrības daļa ir pietiekami ieinteresēta vai ir aizskartas tās tiesības atbilstoši šo jēdzienu nozīmei valsts tiesībās⁶⁴. Tā kā šajā gadījumā netiek uzdoti jautājumi par šiem nosacījumiem, ir jāpieņem, ka tie ir izpildīti.

145. Arī šajā ziņā *NEC* direktīvas prasības tieši neattiecas uz PINK direktīvas izpratnē skarto sabiedrības daļu. Tomēr PINK direktīvas 16. pants šai sabiedrības daļai piešķir tiesības apstrīdēt atļaujas materiāli tiesisko vai procesuālo likumību. Šī kontrole tiesā nav ierobežota tikai attiecībā uz noteikumiem, ar ko īpaši tiek aizsargāts kāds konkrēts personu loks. No materiāltiesiskā viedokļa atļaujas pārbaude būtu nepilnīga, ja prasītājiem, kurus

skar kāda iekārta, būtu jāakceptē atļauja, kas objektīvi ir pretlikumīga.

146. Līdz ar to indivīdi PINK direktīvas 16. pantā paredzētās prasības ietvaros var atsaukties uz *NEC* direktīvas aizliegumu izsniegt PINK direktīvas 4. pantā paredzēto atļauju noteiktām papildu iekārtām, ja tiek pārsniegts maksimāli pieļaujamais emisijas līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks.

147. Visbeidzot, ir jāapskata iebildums, ka, atsaucoties uz aizliegumu izsniegt atļauju, *NEC* direktīva varētu tikt kā aprgrūtinājums piemērota indivīdiem, proti, iesaistītajiem enerģētikas uzņēmumiem. Tā ir taisnība, ka direktīva pati par sevi nevar radīt pienākumus attiecībā uz indivīdiem un līdz ar to uz to nevar atsaukties, vērstoties pret indivīdiem⁶⁵. Tomēr, kā saskata iesniedzējtiesa, principā ir iespējama situācija, ka indivīdam tiek piemērotas valsts tiesību normas ar direktīvu saderīgā veidā⁶⁶. Un, pat ja būtu tieši jāpiemēro aizliegums izsniegt atļauju, tā nebūtu atsaukšanās uz direktīvu, vērstoties pret indivīdu. Drīzāk aizliegums tiktu piemērots

64 — Ir jāpieņem, ka pašlaik izskatāmā lieta C-115/09 *Trianel* (paziņojums OV C 141, 26. lpp., skat. arī šodien pasludināmos ģenerāladvokātes Šarpstones [*Sharpston*] secinājumus), kā arī apvienotās lietas no C-128/09 līdz C-131/09, C-134/09 un C-135/09 *Boxus* u.c. (paziņojumi OV C 153, 18. un nākamās lpp.) palīdzēs interpretēt šīs prasības.

65 — 1986. gada 26. februāra spriedums lietā 152/84 *Marshall* (*Recueil*, 723. lpp., 48. punkts), 1994. gada 14. jūlija spriedums lietā C-91/92 *Faccini Dori* (*Recueil*, I-3325. lpp., 20. punkts) un 2010. gada 19. janvāra spriedums lietā C-555/07 *Kücükdeveci* (Krājums, I-365. lpp., 46. punkts).

66 — Spriedums lietā *Pfeiffer* u.c. (minēts 23. zemsvītras piezīmē, 110. un nākamie punkti) un spriedums lietā *Kücükdeveci* (minēts 65. zemsvītras piezīmē, 45. un nākamie punkti).

kompetentajai iestādei, kas izsniedz atļaujas. Un vienkārša, zināmā mērā “spoguļefekta” negatīva ietekme uz trešo personu tiesībām, pat ja tā ir noteikta, nepamato to, ka indivīdam tiek liegts atsaukties uz direktīvas normām, vēršoties pret attiecīgo dalībvalsti⁶⁷.

148. Tādēļ uz 4. prejudiciālo jautājumu un 6. prejudiciālā jautājuma b) apakšpunktu ir jāatbild, ka indivīdi PINK direktīvas 16. pantā paredzētās prasības ietvaros var atsaukties uz NEC direktīvas aizliegumu izsniegt PINK direktīvas 4. pantā paredzēto atļauju noteiktām papildu iekārtām, ja tiek pārsniegts maksimāli pieļaujama emisijas līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks.

149. Atbilde uz 5. prejudiciālā jautājuma b) apakšpunktu izriet no atbildes uz 2. prejudiciālā jautājuma b) apakšpunktu. Tā kā dalībvalstij pienākums atturēties pieņemt normas, kas varētu nopietni apdraudēt NEC direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu, ir jāpilda arī

laika posmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim, tad arī indivīdam jau šajā laikā ir jābūt iespējai atsaukties uz minēto aizliegumu izsniegt atļauju⁶⁸.

150. Arī uz 6. prejudiciālā jautājuma c) apakšpunktu atbilde jau ir sniegta, proti, atbildot uz 3. prejudiciālā jautājuma a) apakšpunktu. Aizliegums izsniegt atļauju nav spēkā, ja katrā atsevišķā gadījumā tiek pierādīts, ka iekārtas attiecīgo kaitīgo vielu emisija nerada būtisku ietekmi uz vidi⁶⁹.

151. Tādēļ atbilde uz 4., 5. un 6. prejudiciālo jautājumu ir, ka indivīdi PINK direktīvas 16. pantā paredzētās prasības ietvaros var atsaukties uz NEC direktīvas aizliegumu izsniegt PINK direktīvas 4. punktā paredzēto atļauju noteiktiem papildu emisijas avotiem, proti, iekārtām, ja tiek pārsniegts maksimāli pieļaujama emisijas līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks, un tas ir spēkā arī laika posmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim. Šis aizliegums nav spēkā, ja katrā atsevišķā gadījumā tiek pierādīts, ka iekārtas radītā attiecīgo kaitīgo vielu emisija nerada būtisku ietekmi uz vidi.

67 — 2004. gada 7. janvāra spriedums lietā C-201/02 *Wells* (*Recueil*, I-723. lpp., 57. punkts) un 2008. gada 17. jūlija spriedums apvienotajās lietās no C-152/07 līdz C-154/07 *Arcor* (*Krājums*, I-5959. lpp., 36. punkts).

68 — Skat. iepriekš 80. un nākamos punktus.

69 — Skat. iepriekš 120. un nākamos punktus.

V — Secinājumi

152. Tādēļ es iesaku Tiesai uz prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) pamatojoties uz pienākumu interpretēt valsts tiesību normas saskaņā ar direktīvu, Direktīvas 2008/1/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (iepriekš — Direktīva 96/61/EK) transponējošās normas pēc iespējas ir jāinterpretē tādejādi, ka, lemjot par atļaujas izsniegšanu saskaņā ar vides tiesībām, ir jāņem vērā Direktīvā 2001/81/EK par valstij noteikto maksimāli pieļaujamo emisijas līmeni noteiktais valstī maksimāli pieļaujama emisiju līmenis;
- 2) dalībvalstīm ir jāpilda pienākums atturēties pieņemt normas, kas varētu nopietni apdraudēt Direktīvā 2001/81/EK paredzēto rezultātu, arī laika posmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim;
- 3) saskaņā ar Direktīvu 2001/81 attiecīgajai dalībvalstij laika posmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim ir jāizstrādā un jāisteno valstī noteiktā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa ievērošanas programmas. Ja tomēr pastāv risks, ka maksimāli pieļaujama emisijas līmenis netiks ievērots, tad dalībvalstij ir jāturpina attīstīt attiecīgo emisiju samazināšanas programma, lai emisijas tiktu samazinātas līdz nepieciešamam līmenim;
- 4) ja dalībvalsts nav izstrādājusi un īstenojusi atbilstošas emisijas samazināšanas programmas, tad tā nedrīkst izsniegt pieprasīto atļauju atbilstoši vides tiesībām Direktīvas 2008/1 4. panta izpratnē, ja iekārta veicina valstij noteiktā Direktīvā 2001/81 paredzētā maksimāli pieļaujamā emisijas līmeņa pārsniegšanu vai tā

pārsniegšanas risku. Šis aizliegums nav spēkā, ja katrā atsevišķā gadījumā tiek pierādīts, ka iekārtas radītā attiecīgo kaitīgo vielu emisija nerada būtisku ietekmi uz vidi;

- 5) iekārtas ekspluatācijas sākums pēc 2010. gada ir būtisks tikai no brīža, kad tiek pārsniegts valstij noteiktais maksimāli pieļaujama emisijas līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks;

- 6) indivīdi Direktīvas 2008/1 16. pantā paredzētās prasības ietvaros var atsaukties uz Direktīvas 2001/81 aizliegumu izsniegt Direktīvas 2008/1 4. pantā paredzēto atļauju noteiktiem papildu emisijas avotiem, proti, iekārtām, ja tiek pārsniegts maksimāli pieļaujama emisijas līmenis vai pastāv tā pārsniegšanas risks, un tas ir spēkā arī laika posmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim. Šis aizliegums nav spēkā, ja katrā atsevišķā gadījumā tiek pierādīts, ka iekārtas attiecīgo kaitīgo vielu emisija nerada būtisku ietekmi uz vidi.